

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H

15

Egaa=
Bogen
1970

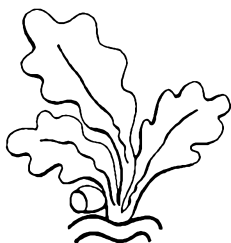
EGÅ
VED ÅRHUS
ungdoms
højskole

Egaa-Bogen

Elevforeningens Årsskrift
1970

Egå efterskole
Egå ungdomshøjskole
1970

Udgivet af elevforeningen

Indhold

Atter og atter aktuelt	5
Tak – Velkommen	9
Om arbejdet med et problem	12
Så gik igen et år –	16
Motiver – hvilke?	26
Dramatik – Skabende dramatik – Pædagogisk drama – Dramik	28
Kritik og vaskepulver	33
Tekstilformning	35
Foto og film som fagtilbud på Egå ungdomshøjskole	39
Et samfundsliv	40
Berlin: Kold krig med pigtråd	43
På sprogkursus i England	46
8 måneder i Sydamerika med gymnastik	49
Til 10-års jubilarene – og lidt om nogle af dem	53
Generalforsamlinger	62
Forskelligt	64
Bestyrelsen for den selvejende institution Egå ungdomshøjskole	65
Elevforeningens bestyrelse	65
Regnskab – Elevforeningen	66
Regnskab – Egåfondet	67
Elevfortegnelse	68
Kursister på ungdomshøjskolen	71

Atter og atter aktuelt

Gang på gang kan man gøre den iagttagelse, at et spørgsmål eller et problem, som der før har været talt og skrevet en del om, på ny bliver aktuelt. For nylig så vi det i en reklame for et stykke på Aarhus Teater: Ibsens skuespil er højaktuelt i dag på flere måder; handlingen udspringer af en strid om forureningsproblemer . . . Ja, så tænker man uvilkårligt på en af vor egen tids største og mest truende foreteelser og tænker undrende, hvordan dog Ibsen allerede i 1882 kunne være så forudseende at skrive om det problem!

Men det egentlige emne for Ibsens »En Folkefjende« var nu også snarere noget andet, som programmet også gjorde opmærksom på: enerens kamp for at hævde en sandhed, som går imod flertallets økonomiske interesser, og de politiske manipulationer, der spænder ben for idealisten. »Flertallet har aldrig retten på sin side. Aldrig, siger jeg! Det er en af disse samfundsløgne, som en fri tænkende mand må gøre oprør imod«. Og skuespillet slutter med ordene: »Den stærkeste mand i verden, det er han, som står mest alene.«

Det er udfordrende tale, og den er uholdbar. Det kan ikke være rigtigt, at flertallet aldrig har retten på sin side, men der ligger det rigtige i påstanden, at flertallet dog ikke *altid* har retten på sin side. Men det er heller ikke nyt, at man skal holde på sin ret, hvis man er overbevist om, at det er det rigtige. Den svenske digter Esaias Tegnér skrev i 1808:

»Erobrer det onde alverden tilsidst,
så kan du det rette dog ville.«

Det nye består snarere i, at man i vor tid er ved at betræde en ny vej for at nå det mål at få sin påståede ret ført igennem. I stedet for at vinde et flertal for sin mening truer man med ikke-parlamentariske metoder, eller man tager fly-gidsler eller begår politiske mord for at nå målet på kort tid. Det vil kort og godt sige, at man sætter magten over retten. Det er metoder, man ikke kan anerkende i et retssamfund.

Jo, Ibsens skuespil har aktualitetens skær over sig i dag. Det gælder også et andet af dem, et, som Aalborg Teater opfører i denne sæson, Peer Gynt. Brudstykker af det blev taget frem af pianisten Johs. Vaabensted, da han på skolen gennemgik Edvard Griegs dejlige musik til skuespillet. Det

var Ibsen, der selv opfordrede Grieg til at skrive musik til en del af stykkets scener, og Grieg gjorde det, skønt han fandt, at det var en meget vanskelig opgave. Resultatet af samarbejdet blev dog så strålende, at Griegs musik har været medvirkende til, at Peer Gynt blev kendt i videre kredse. Det er en oplevelse at høre disse »Peer Gynt«-Suiter, enten det er den poetiske naturskildring »Morgenstemning«, den sorgfulde musik »Åses død«, det fantasifulde »I Dovregubbens hal« eller det vel mest populære stykke derfra, »Solvejgs sang«. Alt er lige genialt og vidunderligt.

Emnet, som Ibsen tager op i det skuespil, er atter og atter aktuelt, ja, faktisk er det aktuelt for ethvert ungt menneske. Kort kan man sige det, som det er sagt i en litteraturhistorie: »I Peer Gynt tager Ibsen det naturmenneskelige frem og prøver dets værdi, når det kun lever for sin egen skyld.«

Peer er tyve år, stærk og stor, rigt begavet, fuld af drømme og fantasier, ubeslutsom, viljesvag. Han kunne have fået den grundrige Ingrid fra Hægstad, hvis han havde villet. Et skænderi med moderen ender med, at han sætter hende op på mølletaget. Senere røver han Ingrid, da hun står brud, og flygter til fjelds med hende, men forskyder hende, da han har mødt den lille blide og skønne Solvejg. På fjeldet får han store tanker om at rejse ud: Peer Gynt, af stort est du kommen, og til stort skalst du vorde engang, siger han til sig selv. Han træffer Dovregubbens datter, som han falder for, men da han hører kravet, der skal opfyldes for at blive optaget blandt troldene – vær dig selv nok! – flygter han. Da støder han på »den store Bøjgen«, d. v. s. viljeløsheden, som han ikke kan overvinde. Han føler sig fredløs og bygger sig en hytte på fjeldet. Solvejg finder op til ham. Hun har forladt alt og alle for hans skyld, og Peer Gynt føler det som den største lykke, at hun er kommet. I det samme dukker en troldkvinde – dovrekongens datter – op med sin søn, som Peer er far til. Skyldbevidst forlader han Solvejg. Han vil rejse bort, og hun lover at vente på ham. Nu farter Peer Gynt rundt i verden, til Amerika, Marokko, Ægypten, og efter mange eventyr vender han tilbage til Norge som gammel mand. Her kommer han til at gå over en slette, hvor der har raset en skovbrand. Midt i ensomheden er det, som om der lyder anklager mod ham fra de visne blade, fra en susning i luften, fra dugdråber og fra brækkede strå. Det lyder til ham: vi er tanker; du skulle tænkt os – vi er sange; du skulle sunget os – vi er tårer, der ej blev fældte – vi er værker; du skulle øvet os – på yderste dagen vi kommer i flok og melder sagen, så får du nok! Det er en alvorlig anklage, der rettes mod Peer. Han har ikke brugt sit liv på rette måde. »Han har budt sit livs bestemmelse trods. I støbeskeen med ham som mislykket gods«, siger Knappestøberen, der har fået ordre til at hente ham for at »smelte ham om«. Peer får dog en frist, hvis han kan

skaffe bevis på, at han var sig selv hele livet – og ikke bare sig selv nok. Peer spørger, hvad det er »at være sig selv«, og svaret lyder: det er overalt at møde med Mesters mening til udhængsskilt. Men Peer Gynt kan ikke skaffe attest for, at han har levet efter Mesters mening. Fortvivlet tænker han på sit forspildte liv og siger stille: »Så usigelig fattig kan en sjæl da gå tilbage til intet i det tågede grå. Du dejlige jord, vær ikke vred, at jeg tramped dit græs til ingen nytte.«

Sådan er hans egen dom, og vi synes, at den er rigtig. Men Solvejg ser anderledes på ham. Hun kom til ham, da han var ung, ensom og fredløs, og hun var uskyldig og ren. Han var rejst fra hende. Hun lovede at vente på ham, og hun havde holdt sit løfte. Hun står rank og mild og tager imod ham, og da han beder hende om en dom, siger hun: »Livet har du gjort mig til en dejlig sang. Velsignet være du, at du kom engang!« Peer Gynt: »Så sig, hvad du véd! Hvor var jeg, som mig selv, som den hele, den sande? Hvor var jeg, med Guds stempel på min pande?« Solvejg: »I min tro, i mit håb og i min kærlighed.«

Sådan er Solvejg. En lysende skikkelse. Intet krav om lykke for hende selv. Ingen bebrejdelser mod den elendige Peer, der har forspildt sit liv og hendes lykke. Da Peer Gynt fortvivlet kaster sig ind til hende, får han uforskyldt hele hendes store kærlighed og bliver frelst fra Knappestøberens ved hendes hjælp.

»Peer Gynt« er et mesterværk i digtekunsten. En norsk mester i tonekunsten har tilføjet det endnu større værdi, hvis man finder glæde i musikken. Det har mere end de fleste digterværker bud til alle slags mennesker, ikke mindst til de unge, der kan forstå det, og det kan de fleste, hvis de vil læse det, helst flere gange, for det er det værd.

Nu har jeg læst det én gang til, og da jeg kom til stedet, hvor Peer Gynt hører anklagen for det forspildte liv, kunne jeg ikke lade være med at tænke på en del unge, som jeg har hørt om. Vi ved alle sammen, hvem jeg tænker på. Dem, der har strøget alle forpligtelser af sig. Både de udadrettede, der skulle gavne andre, og de indadrettede, der skulle få dem til at føle ansvar overfor deres krop og sjæl.

Ibsen har ikke tænkt på nutidens forureningsproblemer, da han skrev »En Folkefjende«, men vi kan ikke lade være med at drage en sammenligning. Han har heller ikke tænkt på nutidens ungdom, da han skrev om Peer Gynt og anklagen for hans forspildte liv, der kom til at ligne en brandhærgeskov med mange ødelagte muligheder. Men hvem kan lade være med at tænke på den slags unge, der viljeløst lader sig ødelægge på krop og sjæl med nedbrydende eller dødbringende stoffer og farlige friheder?

Det er et kendetegn på de unge, at de har fremtiden for sig. Livet med alle

dets store og små muligheder ligger foran dem. Det er sørgeligt, hvis livet bliver misbrugt og mulighederne kvalt. Henrik Ibsen har på én gang villet vise os, hvor fattig man står med et ødelagt liv bag sig, og hvor uselvvisk, skønt og rigt et menneskes liv kan være.

Hans ord er værd at lytte til og tænke over – også i vor tid.

Tage Dybkjær

Vi ønsker alle Egåbogens læsere en glædelig jul og et godt nytår.

Karin og Tage Dybkjær

Tak – Velkommen

To taler

30. 5. 70: I vedtægterne for den selvejende institution Egå efterskole er der en bestemmelse om, at når forstanderens forhold skal drøftes, kan bestyrelsen samles og behandle sagen uden forstanderens medvirken. Det er denne bestemmelse, vi har bragt i anvendelse ved forberedelse til denne sammenkomst her i aften for familien Dybkjær, deres medarbejdere og skolens nære venner. Vi havde forsigtigt spurgt om, hvordan de havde tænkt sig at ville forlade kommandobroen her. Og som vi var forbedrede på, skulle der under ingen omstændigheder være nogen større offentlig festforestilling – de havde tænkt sig at slutte med en lille middag i spisestuen sammen med lærere, bestyrelse og et par naboer. I store træk kunne vi tilslutte os dette, men syntes, at indbydelsen skulle lidt videre ud. Det gik de med til, og nu er det os en stor glæde, at så mange sagde tak og er kommen for at være med. Fru Dybkjær har pålagt mig, at vi ikke gjorde for meget ud af deres fratræden som skoleledere – en enkelt indbydelse skulle sendes ud med en mundkurv vedlagt – men det ville vist være unaturligt, hvis der ikke blev sagt et par ord ved denne lejlighed.

Vi tager ikke afsked med jer her i aften, da mulighederne for at komme sammen på ingen måde bliver ringere, men det er sidste gang, at vi kan være sammen med Karin og Tage Dybkjær som forstanderpar her på efterskolen. Det må være mange tanker og minder, der myldrer frem både hos jer og hos os efter godt 30 års virke her i Egå. Der har været krigstidens besværligheder af både materiel og åndelig art, den store tilstrømning af elever gjorde udvidelser nødvendige – og i forbindelse hermed blev ejerforholdet ændret – der kom brydninger indenfor efterskolernes kreds angående statskontrollerede prøver i forbindelse med udvidelse af undervisningsmulighederne i folkeskolen, og undervisningsterminerne måtte lægges om. Tilslutningen blev ikke mindre, men nogle af eleverne kom fra nye kredse, og flere af disse elever havde problemer af en art, vi vel knap havde drømt om. Men vi håber, at det må være solstråleoplevelser, der har fæstnet sig dybest i sindet. Det er et tidsafsnit af efterskolens historie, der nu står for sin afslutning – og takket være jer et tidsafsnit, der har stået og vil stå stor respekt om, og det vil vi have lov at sige tak for. Den ændring, der nu sker med skolens officielle status, er kun en videreførelse af skolen på det oprindelige grundlag. Og jeg har på

fornemmelsen, at ungdomshøjskole er lige det, som Dybkjær gerne ville have arbejdet med. Ja, det er ikke bare fornemmelser, for vi har et par gange i bestyrelsen haft alvorlige overvejelser i den retning, men ingen af os var så stærke i troen på, at det var så sikker en fremtidslinie, at vi turde afskrive de to yngste årgange af de sædvanlige efterskoleelever.

Takket være den gode økonomi, der har været ført her, får jeres efterfølgere gode kår at starte på. Og den fine likviditet, I afleverer skolen med, vil vi betragte som betroede midler og håbe, at det bliver muligt for os at anvende disse på en måde, som også I vil finde glæde ved.

I vil gerne have, at vi holder os i nærheden af jorden i aften. Og må jeg så ikke bringe en oplysning videre, som I betroede nogle af os for ikke så længe siden. Det var sket en eneste gang, at I havde sovet over og først vågnede, da det ringede til morgenmad. Men der var ingen, der opdagede det!

Ved elevmødet i 1938 fortalte Dybkjær om Carl Nielsen, og nu vil vi så gerne her i aften lade sangbogen og vort orkester få en stor plads, for på denne måde at knytte disse trådender sammen. Vi siger jer tak for den indsats, der er ydet af jer og jeres medhjælpere her i snart 32 år til gavn og glæde for mange unge. Og det vil vi gøre ved at rejse os og hilse på jer – tak!

4. 8. 70: Sidste år ved denne tid havde jeg i løbet af en god måneds tid haft henvendelse eller direkte forbindelse med omkring 30 skolefolk, der var interesserede i at høre nærmere om den oplåede stilling som forstander ved Egå efterskole. Det havde været en stor oplevelse og en glæde, at så mange var interesserede i en ledergerning indenfor denne skoleform. Bente og Kjeld Krarup var de allersidste, der henvendte sig, og som I ved, var det andre, der kom øverst på listen i første omgang. Men et gammelt ord siger, at de sidste skal blive de første. Der er næsten tradition for, at det er et forstanderpar, der leder en skole som denne her. Og efter orientering af forskellig art om nogle af ansøgerne blev det alligevel jer, vi samledes om i tillid til, at I kunne videreføre det skolearbejde, der blev startet her i Egå for snart 50 år siden. I har et par gange fået et lille velkommen, men i dag, hvor I modtager det første elevhold, skal der lyde et officielt velkommen til gerningen her. Vi glædes med jer over en god start med fuldt hus efter de normer, der må være gældende i dag indenfor de bestående rammer. Det er udadtil en mærkedag i skolens historie på mere end en måde, idet Egå efterskole er blevet til Egå ungdomshøjskole. Men indadtil er det ikke nogen større forandring. Efterskole, taget i gammeldags betydning, i dag og fremover må være ungdomshøjskole – et sted man søger, når

den almindelige folkeskoleundervisning er afsluttet.

Jeg har et par gange kikket ind, medens forberedelserne til denne dag stod på. Og det har været en stor glæde at se og mærke den energi, der har været udfoldet ved mangeartet gøremål af såvel håndværkere som skolens »egne«, for at mest muligt kunne blive færdigt og klar til at starte skolearbejdet. Kan denne indsats og det samarbejde, der har været, fortsætte og smitte af på eleverne, lover det godt for fremtiden.

Egå har en særlig klang for mange af os, der i ungdomstiden har tilbragt nogle måneder her på skolen sammen med jævnaldrende kammerater, og det håber vi også må komme til at gælde i fremtiden. De forventninger, vi havde til jer, Bente og Kjeld Krarup, da vi valgte jer, er ikke blevet mindre efter den tid, der er gået. En velkomst skal også lyde til jeres medarbejdere, nogle af dem kender vi, og »de nye« glæder vi os til at lære at kende. Eleverne skal også vide, at vi har fået det indtryk, at kontakten mellem skolen og jer og jeres hjem har været særdeles positiv, så vi nærer også store forventninger til jer. Jeg håber, at de tanker og forventninger, de forskellige har haft til det kommende samvær, må lykkes til gavn og glæde for alle.

Må det være min velkomst i dag – velkommen.

Frede Bak

Om arbejdet med et problem

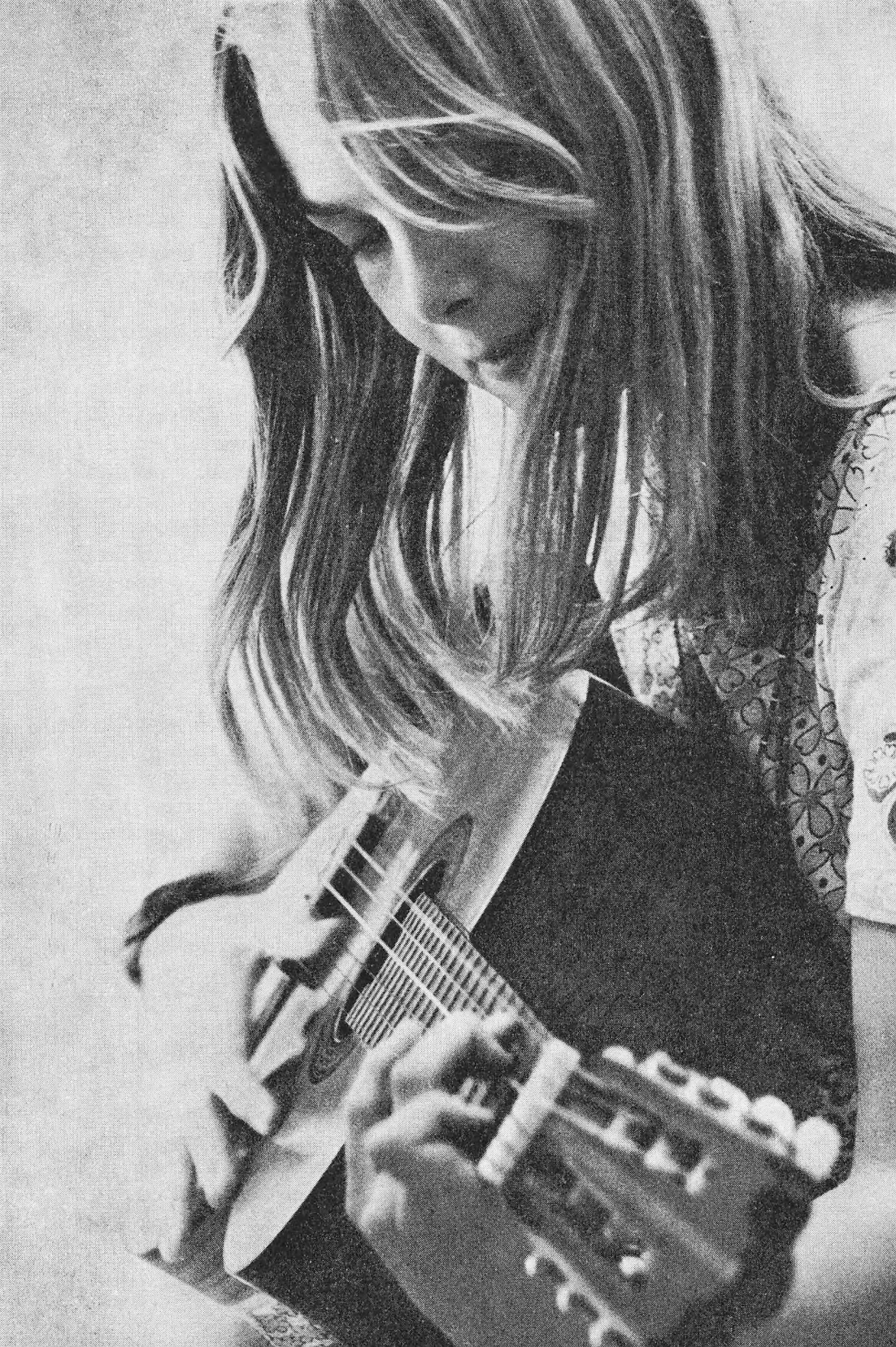
Ved planlægningen af arbejdet med ungdomshøjskolens første hold blev der af lærergruppen trukket mange ting frem, som man forventede ville blive til problemer, når det daglige arbejde begyndte i august måned. En del af disse ting var af mere praktisk art, og løsningen af disse var forholdsvis enkle at planlægge. Værre var det med forventede problemer af mellem-menneskelig karakter.

Skulle vi lægge os fast på bestemte måder at løse problemerne på, eller turde vi afvente, at de dukkede op, og da først begynde at angribe dem? Vi valgte at lade problemerne blive til problemer i håbet om, at vi var en så homogen flok lærere, at vi havde tillid til, at vi kunne komme frem til en fælles holdning.

Som princip ønskede vi at lade kursisterne være medbestemmende i så mange forhold som muligt, men vi ønskede på den anden side ikke at lade dem få et falsk indtryk af deres reelle indflydelse. Vi måtte tilstræbe at bekende kulør, når vi ønskede at styre udviklingen. Et af de områder, hvor vi følte, at vi måtte bekende vor stilling på forhånd, var brug af hash og andre euforiserende stoffer på ungdomshøjskolen. Skulle vi acceptere samfundets dobbeltmoral, eller skulle vi finde vort eget ståsted uden at komme i konflikt med dansk lovgivning?

Vi var enige om, at brug af stoffer var uforeneligt med det samvær, som vi ønskede skulle være på skolen. Ligeledes var vi enige om, at den aldersgruppe, som vi henvendte os til, i særlig grad var en udsat gruppe, der havde behov for at få hjælp til at få løst en række problemer og ikke havde brug for en tilsløring af deres situation. Vor stilling var derfor, at vi ikke kunne acceptere stofferne på skolen. I dette ligger der ikke en tilkendegivelse af, hvordan man skulle forholde sig på andre skoler, men kun hvordan vi ønskede at drive ungdomshøjskole.

Vor holdning til stofferne var altså klar. Det, der var uklart for os, var, hvilke midler vi skulle tage i anvendelse for at nå målet. Inden kurset begyndte, havde vi ikke besluttet os for, hvordan vi skulle praktisere vor holdning. Det ønskede vi først at tage stilling til, når problemerne opstod. Vi prøvede på forskellige måder at give kursisterne en række oplysninger om stofferne. På grund af afbud blev det kun til en høring af lederen af dagcenteret for narkomaner i Århus. Vi havde også planlagt

en høring med socialoverlægen, men den blev aldrig til noget. Aftenen før turen til Berlin opstod situationen, hvor vi måtte foretage os noget. På grund af forskellige omstændigheder var det nu klart, at der var røget hash på skolen. Dette kan selvfølgelig ikke undre nogen, der har det mindste kendskab til unge. På et lærermøde blev sagen diskuteret i flere timer. Ved andre lejligheder havde vi talt med kursisterne, når der var problemer, og ved de fleste lejligheder havde vi i fællesskab truffet afgørelser. Derfor besluttede vi, at det ville vi også gøre denne gang, selv om vi på forhånd måtte gøre det klart, at vi ikke kunne ændre vort syn på brug af stoffer på skolen.

Man vil måske bebrejde os, at vi ikke havde gennemtænkt, hvilke midler vi ville tage i anvendelse for at holde skolen stoffri, men da vi ikke vidste, hvordan det skulle gøres, måtte vi have mod til at vise vor usikkerhed og mangelfuldhed. Og hvem kan egentlig klart og præcist fortælle, hvad man gør i den situation?

Der blev indkaldt til et fællesmøde samme aften, og vi forelagde vort problem. Denne aften blev en mærkelig oplevelse. Der blev udvekslet synspunkter, og mere skete der ikke, men alligevel. Man følte en lettelse over, at man kunne tale med hinanden også om disse emner. Nogen kløft mellem lærerne og kursisterne føltes ikke. Den efterfølgende tur til Berlin fik imidlertid snart bragt tankerne ind på andre baner, og en mere afslappet holdning til problemet arbejdede sig frem.

Efter berlinturen tog vi igen fat på at løse sagen. Først prøvede vi ved hjælp af gruppearbejde at få kursisterne til at formulere deres syn på, hvordan de mente, at vi skulle gribe sagen an. Skriftlige rapporter blev udarbejdet og duplikeret. Ved det efterfølgende fællesmøde blev gruppernes arbejder gennemdrøftet, men en entydig holdning fremgik ikke af drøftelserne eller af rapporterne. At bortvisning fra skolen ikke var nogen løsning, var det eneste, alle grupper fremhævede. Efter lange drøftelser måtte lærergruppen se i øjnene, at når den havde opstillet et forbud, måtte den også selv sørge for de midler, som skulle til, for at forbudet kunne føles alvorligt.

På det efterfølgende lærermøde konstaterede vi, at vi ønskede at *hjælpe* og ikke at *fordømme*. Uden at gribe til nemme løsninger som afstemninger fik gruppen samlet to forslag til ét, som blev uddelt til samtlige.

Det fremgik, at vi fortsat ønskede at holde ungdomshøjskolen stoffri ud fra de tidligere anførte synspunkter. Desuden skelnede vi mellem dem, der ønskede hjælp til at være stoffrie, og dem, der ikke ønskede denne hjælp. Den sidstnævnte gruppe måtte vi bede om inden for et nærmere fastsat tidspunkt at forlade skolen. Alle andre kunne blive under forudsætning af, at de ville gøre alt for at være stoffrie og omgående komme til en af

lærerne i tilfælde af, at afholdelsen fra stoffer ikke kunne lade sig gøre. Der var ingen, som ønskede at afslå vort tilbud om støtte, og dermed begyndte først for alvor det store og svære arbejde med at føre aftalen ud i livet. Der har været problemer undervejs, men hvordan kunne det ellers blive, når der var enkelte, der havde »fyret« regelmæssigt gennem flere år og nu pludselig helt skulle afholde sig fra hash.

Jeg har ikke med den beskrevne fremgangsmåde taget stilling til, om hash bør frigives eller ej, men kun taget afstand fra brugen for ungdomshøjskolens aldersgruppe.

Personligt tror jeg, at stofferne – også hash – er med til at begrænse det enkelte menneskes frihed, fordi de nedsætter en række evners muligheder og ikke til gengæld styrker andre evner på væsentlige områder.

Livet er en gave, og alt, hvad der er med til at nedbryde det, kan jeg ikke acceptere. For mig bør en højskole være livsbekræftende, hvilket vil sige, at kursisterne her skal møde en række anskuelser, som kan være med til at forøge tilværelsens muligheder og ikke begrænse.

Tit fornemmer man en fantastisk afstand mellem tidligere kursisters syn på, hvordan en højskole skal være, og så de faktiske forhold. Det må man nok i de fleste tilfælde laste skolerne for, fordi man ikke ærligt nok har informeret ældre generationer om den nutidige skole. Denne beskrivelse er et forsøg på – med fare for efferationalisering – at fortælle om et problem, som jeg tror alle skoler kender til i dag. Det vil derfor være forkert ikke at gøre opmærksom på det også over for tidligere elever og andre venner af skolen. Kun ud fra åbenhed skabes der tillid, og uden tillid skabes der ikke højskole.

Kjeld Krarup

Så gik igen et år –

Dette afsnit af Egåbogen plejer at hedde »Et skoleår er gået«. Men efter at vi har ændret kursustider og er gået over til en slags »augustskoleår«, er der ikke rigtig mening i at tale om et skoleår i Egåbogen. Beretningen, der jo især er beregnet på skolens tidligere elever, dækker stadig tiden fra november til november, fordi det er i begyndelsen af november, manuskripterne til bogen skal være færdige. Nu laver jeg lidt om på overskriften. Indholdet vil jeg også forme lidt anderledes – mindre detaljeret og lidt flere betragtninger.

Nu ved I alle, at jeg har haft mit sidste år som leder af Egå efterskole. Jeg havde sat mig for, at det skulle mærkes så lidt som overhovedet muligt i skolens arbejde, men nu kan jeg godt få lov til at sige, at jeg ikke kunne lade være med selv at tænke på det mange gange, – lige fra åbningsmødet i august til afslutningen i maj. Året før havde ikke været let. Det var mit store ønske, at mit sidste hold skulle blive et godt hold at samarbejde med. I det store og hele gik mit ønske i opfyldelse. Ganske vist måtte vi et par gange foretage bortvisning af elever. Den ene gang af en grund, som jeg aldrig havde været udsat for før: forsøg på biltyveri. Det er altid trist at skulle bede en eller flere elever om at rejse hjem i utide. Det er en hård straf, skulle i hvert fald helst føles som sådan. Men jeg går ud fra, at det kunne være en dårligere hjælp, om man lod som ingenting. Det kunne måske resultere i en gentagelse af det ulovlige, fordi man kommer til at gå med et indtryk af, at man kan gøre, hvad man vil, for der sker jo ikke noget. Faktisk tror jeg, at mange ungdomslovovertrædelser begås, fordi risikoen for at blive opdaget og straffet er for lille. Det er med til at svække moralen i svage sjæle.

Men så må jeg skynde mig at sige, at vi havde det bedst tænkelige samarbejde med flertallet af eleverne, og ikke mindst deres repræsentanter i elevrådet. Mange små spørgsmål og en del store fik vi løst ved deres hjælp. Det er i den henseende et godt hold, vi sluttede med.

Ved flere lejligheder mærkede vi også, at der var stor lyst til at gøre et arbejde, når vi skulle lave et fælles arrangement. F. eks. høstfesten i september, hvortil vi indbød skolens bestyrelse med familier, naboer og venner. For mange af vore elever var høstfest noget, de kendte lige så lidt til som til de fire kornsorter. Nu kom de med til en middag ved festligt

pyntede borde, hvor de kunne se kornaksene og lære vore gode gamle høstsalmer, hvis de ikke kunne dem i forvejen. Bagefter så vi de fornøjelige Hornslet-folkedansere i folkedragter, og hvem der ville, kunne danse med. Da vi til sidst sluttede i spisesalen med kaffebord og flere sange, havde vi vist alle fornemmet noget af den glæde, der råder i menneskers sind, når de har fået høsten i hus. Den direkte glæde over årets afgrøde er i vor tid forbeholdt et fåtal af vort folk, men det er ingen skade til, at vi alle mindes om, at der er grund til at være glade og taknemmelige over, at vi har daglig føde i rigeligt mål.

Det er jo ikke så nær alle i verden, der har det. Derfor appelleres der af og til på særlig måde om hjælp. Sådan fik vi en henvendelse fra Abbé Pierres Klunsere om indsamling til SOS Tørmælk, der hjælper underernærede børn i Calcutta og Madras. Vi besluttede os til at lave en aften til fordel for dette formål, og det var virkelig fornøjeligt at opleve den iver og opfindsomhed, elevholdet lagde for dagen. Alle var aktiviserede. Gaver samledes ind fra handlende i by og omegn, der blev solgt lodsedler, bagt æbleskiver, solgt pølser og sodavand m. m. Aftenen indledtes med, at Jens Hannibal Knudsen, som også var her året før, holdt foredrag og viste lysbilleder og film for at give os et indtryk af, hvad klunserne arbejder med. Det var en god aften, også økonomisk set, da vi kunne aflevere 800 kr. til indsamlingen. Men så havde vi jo også haft mange gæster fra Havvejens ungdomsskole.

I december havde vi andre gæster at fornøje os sammen med. Det var lærere og elever fra Klank efterskole. Der var boldkampe, både af den rigtige slags og noget, der var mere komediespil end boldspil. Der var leg og konkurrencer. Der var underholdning ved vor egen hurtigtegner, Hans Rasmussen. Der var imponerende optræden med musik og sang af en af eleverne fra Klank – og så var der Lucia-optog, fordi det netop var på Luciadagen, det skete. I samme anledning var den store skolestue julesmykket, og hvem der ville, kunne få en svingom til sidst.

Julestemningen bredte sig. Men ak, det gjorde en influenza også. Den første satte humøret op, den anden satte det langt ned. Hisop å hænnier kunne man fristes til at sige med Blicher. Vi blev nødt til at »tyvstarte« juleferien. Det viste sig at være en virkningsfuld medicin. På afrejsedagen var der ingen nye tilfælde. De sidste syge kunne jeg køre ind til hurtigruten lørdag eftermiddag. Men jeg ved, at der var nogen, der blev syge hjemme i ferien. I år lykkedes det os at få både et pigehold og et drengehold med til Århus Amts Gymnastikforenings store forårsstævne i Stadionhallen, og jeg hørte bagefter fra flere sider, at de klarede sig pænt. Det plejer vi da også med de dygtige gymnastikledere, vi altid har haft. Da vi havde det store

drengehold om vinteren og det store hold piger om sommeren, kunne vi deltage ved forårsstævnet med drengene, og med pigerne om sommeren, så længe der holdtes sommerstævne. I de år var holdet fra Egå efterskole blandt de største ved stævnet. Da var der jo heller ikke nogen diskuterer om, om man skulle gå med på holdet eller ej. Hvis ikke der var legemlige skavanker, som hindrede det, var det en selvfølge, at man skulle med til gymnastik. Kravet kunne ganske enkelt begrundes med, at det var til nytte for den enkelte som for samfundet, at de unge – ikke mindst netop de unge, fordi de er i stærk vækst – får styrket kroppen og alle dens muskler gennem regelmæssig og alsidig motion. For nogle har det afgjort været følt som en pligt mere end som en lyst, at de skulle med, i hvert fald i begyndelsen af et kursus. Men vi ved med sikkerhed fra mange års erfaring, at lysten i mangfoldige tilfælde føltes større end pligten i løbet af få måneder, da man opdagede, at gymnastik her var noget andet, end man havde forestillet sig. I det sidste par år bredte valgfriheden sig også til det fag. Det har betydet dalende interesse for gymnastikken, men jeg er glad for, at vi lige til det sidste kunne bevare det gode samarbejde med A. A. G.

Forældremødet på Kristi himmelfartsdag havde forholdsvis god tilslutning og forløb på bedste måde. Ved underholdningen om aftenen opførte Erik Pills danskhold det lille skuespil »Krav« af Cid Elliason – »et kort stykke om det unge menneskes vanskelige situation i vore dage«, et eksperimental-debat-stykke bygget på rytme og tempo. Det blev spillet godt og satte sikkert en del tanker i gang hos tilskuerne, hvis de ikke i forvejen var klar over, hvor vanskelige og »voksne« problemer også de helt unge får at tumle med i dag. Det blev også opført ved elevmødet søndagen efter. Ved elevmødemiddagen for jubilarer var Bente og Kjeld Krarup til stede. Det var på en måde fortid og fremtid på skolen, der mødtes. Kjeld Krarup understregede i en lille tale, at de ønskede at bevare forbindelsen med dem, der hidtil har følt sig knyttet til efterskolen. Eftermiddagens program indledtes med »Grænsens Sang« ved lærer C. Jensen, Rudbøl, m. fl. Det var fint. Der var en overraskende stilhed i salen, også hos de meget unge, der åbenbart oplevede noget usædvanligt. På generalforsamlingen meddelte den hidtidige formand for elevforeningen, Knud Grosen, at han ikke ønskede genvalg. I hans sted valgtes Knud Vorbjerg Nielsen, som ganske vist ikke var til stede, da han på det tidspunkt var på gymnastikturné i Amerika. Dagen fortsattes med gymnastik, boldspil, skuespil og til sidst dans til Nolles orkester. Jeg synes, det helt igennem var et godt møde. Det hørte jeg mange sige.

Et par dage efter skulle Jens Marinus Jensen have startet på en tur til Norge

med et lille hold elever, som havde anmodet ham om endnu en gang at lede en norgestur. Desværre blev han syg lige inden og måtte opgive turen. Men Vestergård syntes ikke, at turen skulle aflyses af den grund. Han blev sat ind i planen, tog sin kone med, og så startede man alligevel som planlagt. Han roste bagefter rejsedeltagerne og sagde, at de opførte sig bedre, end når de var hjemme. Det optager vi efter bedste mening. Hovedsagen er, at alle var glade for, at Vestergårds reddede turen.

30. maj blev en mærkedag for os. Vi havde længe forud talt med den øvrige del af skolens bestyrelse om, at vi i anledning af vor fratræden gerne ville samles med den og skolens stab til en afslutningsmiddag, når eleverne var taget af sted fra skolen. Men der kom andre planer, som vi først lidt modstræbende gik ind på, men bagefter er meget glade for, at bestyrelsen førte igennem. Den gjorde gældende, at der her var en naturlig anledning til at indbyde dem af skolekredsen, der havde lyst til det, til at komme til skolen og deltage i en middag og et samvær lørdag aften. Den og vi måtte desuden indbyde enkelte andre, som vi gerne ville se ved den lejlighed, bl. a. elevforeningens bestyrelse. Sådan blev det. Det blev en anselig forsamling, der om aftenen tog plads i den festligt smykkede gymnastiksal.

Først skal der dog siges lidt om selve dagens forløb. Allerede fra morgenstunden kunne det mærkes og ses og høres, at der lå noget særligt i luften. Elevrådet havde anmodet om, at vi som sidste morgensang måtte synge »Morgenstund har guld i mund«, hvad jeg syntes var mægtig godt valgt. Til min overraskelse var det imidlertid slet ikke Grundtvigs vers, man sang, men andre i dagens anledning forfattede ord. Den sidste linje, rettet til mig, var jeg især glad for. »Vi ved, du holder af os,« lød den. I al beskedenhed sagt: det er rigtigt fornemmet. Det har været baggrunden for mit arbejde dag for dag og år for år. Selv når det har været nødvendigt at irettesætte og skælde ud, har jeg derigennem villet prøve på at give en en hjælp. Enhver lærergerning må have som forudsætning, at læreren holder af sine elever. Ellers bliver den i betydelig grad vanskeligere, tror jeg. Der mødte mange forældre op for at være med ved afslutningen. I min afskedstale til mit sidste hold elever sagde jeg bl. a., at hver enkelt af os må være med i arbejdet på at nå det mål, som Robert Kennedy holdt os for øje: en bedre verden. Med det udtryk kommer mange måske til at tænke på en verden, der er behageligere og lettere at leve i, men det er noget helt andet, Kennedy tænker på. Vi skal fjerne uvidenhed og elendighed, uretfærdighed og vold for at nå til en bedre verden, og her gælder det virkelig, at hver enkelt har mulighed for at være med. Det er ikke nok at være utilfreds med forholdene, som de er. Så kan man ende

med at blive tilfreds med sin egen utilfredshed – altså blive passiv og ugidelig. Vi må ønske, at I unge vil være med i bestræbelserne for at skabe en bedre verden.

Så fik Karsten Palmelund ordet som elevrådsformand og takkede med pæne ord og blomster til mange sider. Hans far og en anden repræsentant for forældrene, seminarirektor Otto Marstrand, gav også et bidrag til, at dagen måtte føles lidt ekstraordinær for os. Mere vil jeg ikke referere her. Jeg vil kun gentage min tak til mit sidste elevhold – tak for den dag og tak for meget andet godt i den tid, I var på skolen.

Aftenen kom. Gæsterne indfandt sig. Jeg vidste ikke med sikkerhed, hvem der ville komme. Derfor fik jeg mangen en glædelig overraskelse, ikke mindst da jeg så, at der også kom gæster langvejs fra – Sønderjylland, Vendsyssel, Sjælland. Der skal ikke nævnes navne, heller ikke på dem, der holdt pæne taler. Jeg vil være så ubeskedent at referere mest af, hvad jeg selv sagde, da jeg efter opfordring havde vist en serie farvelsbilleder fra mine næsten 32 år i Egå, visende dels et afsnit af skolens historie, dels nogle glimt af udviklingen i omegnen af skolen i de sidste årtier. Tidligere elever plejer at være særlig interesserede læsere af beretningen om året, der gik, og jeg havde jo også dem i tankerne i min afskedstale. Det er begrundelsen for, at jeg vil anføre lidt af den her.

I professor Løgstrups bog »Den etiske fordring« har jeg set en formulering af det ansvar, der hviler på det enkelte menneskes forhold til andre. Ikke mindst må det hvile på lærere og andre, der har med børn og unge at gøre. Han siger: »Med vor blotte holdning til hinanden er vi med til at give hinandens verden dens skikkelse. Hvilken vidde og farve den andens verden får for ham selv, er jeg med til at bestemme med min holdning til ham. Jeg er med til at gøre den vid eller snæver, lys eller mørk, mangfoldig eller kedelig – og ikke mindst er jeg med til at gøre den truende eller tryk. Ikke ved teorier eller anskuelser, men ved min blotte holdning.« Ja, litteraturen kan vise os rigtigheden af den påstand. Tænk f. eks. på Tove Ditlevsens novelle »En æggesnaps«. Men enhver lærer vil også vide, hvordan et par ord kan virke på et modtageligt sind. De kan fremkalde ængstelse og nedtrykthed, eller de kan få et ansigt til at lyse af tillid og glæde. Helt uvidende måske kan vi være om, hvad vi er skyld i. Løgstrup siger det på denne måde: »For vor sjælefreds skyld er det heldigt, at vi ikke har anelse om, hvad vi har haft af andre menneskers livsmod eller livslede, oprigtighed eller falskhed i vor hånd, ved hvad vi sagde og gjorde i vort forhold til dem, men at det var skjult.« Det er rigtigt. Hvis man som lærer gav sig til at grunde dybt over alle de muligheder, der er givet os, og alle de forsømmelser, vi gør os skyldige i, så var det komplet umuligt at

bære det ansvar. Sådan må vi da også konstatere i dag, at de forsømte mulighedsers antal er foruroligende stor. Vi kan kun trøste os med, at vi har gjort vort arbejde så godt, som vi kunne, og det er os en glæde i dag at mærke, at en og anden har følt sig foranlediget til at takke os for det, nu, da vi trækker os tilbage. Der er en vending, som jeg ikke plejer at bruge i daglig tale. Derfor kan jeg sige den med dens egentlige betydning: Gud ske lov – ja, Gud ske lov, at vi ikke har et vaklende helbred eller andre lignende tvingende grunde til at trække os tilbage. Vi gør det kun, fordi vi er ved at føle, at afstanden i antal år mellem os og de unge bliver for stor. Det er sværere for dem at forstå os og for os at forstå dem. Derfor må det være rigtigt nu, at vi holder op, så vi ikke gør os skyldige i endnu flere forsømte muligheder. Vi gør det med en stor taknemmelighed over alt, hvad vi har oplevet af godt i vor gerning gennem mange år her på Egå efterskole, og vi gør det med et ønske om en lykkelig fremtid for skolen, når den føres videre af vore efterfølgere som ungdomshøjskole.

Her skulle jeg slutte min beretning. Andre skal fortælle om resten af året, der gik. Men jeg må vel lige tilføje, at vi for tiden bor i skolens sommerhus. Det var den bedste udvej, vi kunne finde, da vi mod forventning ikke fik byggetilladelse så tidligt, at vi kunne bygge hus, inden vi måtte flytte fra skolen. Nu lige før november ser det ud til, at tilladelsen kommer meget snart, men vi er forberedt på at skulle overvintre her, hvis vi kan. Vi håber på en mild vinter!

Jeg må også fortælle, at Arne Vestergård er kommet til Elbæk efterskole, adresse: Elbæk, 8700 Horsens, og at Svend Jensen har fået stilling ved en skole i Gram i Sønderjylland, adresse: Jennings, 6510 Gram. De er begge to med deres familie faldet godt til på deres nye sted og er glade for arbejdet, som de har fået. Det er dejligt for os at vide det. Og så slutter jeg med en tak til alle sider – ingen nævnt og ingen glemt – tak for god hjælp og godt samarbejde i året, der gik.

Tage Dybkjær

Ungdomshøjskolen starter

Tirsdag den 4. august 1970 ankom 38 kvindelige og 20 mandlige kursister, og med dem var der fuldt belagt på Egå ungdomshøjskoles første kursus. Indkvartering. Kaffe bord. Velkomst ved skolens formand Frede Bak og skolens forstander Kjeld Krarup.

Samme aften pejseaften med præsentation m. v.

Onsdag den 5. august havde Tage Dybkjær fællestimen, så kursisterne kunne få kendskab til skolens historie og til Egå-egnen.

Senere på dagen fik alle timelærere lejlighed til at præsentere fag, så

kursisterne kunne være orienteret om, hvad fagene omfattede.

De første dage måtte der arbejdes intenst på den bedst mulige løsning af spørgsmålet timeplan.

Torsdag den 6. august var det Sovjetunionen, Tage Dybkjær havde som emne ved et par fællestimer. Dels foredrag – dels lysbilleder.

Eftermiddagens program var igen fagpræsentation fra lærerne og fagønsker fra kursisterne.

Til fredag den 7. august var planlagt en tur til Århus, med mulighed for at få lidt kendskab til byen.

Endelig fordeling af fagønsker blev nu foretaget med størst mulig hensyntagen til hver kursists ønsker.

Foruden de obligatoriske og selvvalgte fag indeholder timeplanen nogle disponible timer, hvoraf der i en del holdes fællesmøder, hvor alle kan få mulighed for meningstilkendegivelse.

Desuden undervises der af en del gæstelærere, så kursisterne kan møde andre end skolens lærere.

I dagene 19.–21. august var pianisten Johannes Vaabensted gæstelærer.

Onsdag den 19. august: Folkedans ved Frede Bak.

Torsdag den 20. august: Danmarkspremiere på Johannes Vaabensteds film »Midsommarvaka«.

Fredag den 21. august gæstede hele bestyrelsen samt enkelte naboer skolen første gang efter overgangen fra efterskole til ungdomshøjskole.

Samme aften gav Johannes Vaabensted klaverkoncert som afslutning på de tre dages emne: Grieg.

Onsdag den 26. august: Månedsfilm »Pigen med paraplyerne«.

Torsdag den 27. august: Høring af Jeppe Nielsen, der er leder af dagcenteret for narkomaner i Århus.

Tirsdag den 1. september: Folkedans ved Frede Bak.

Onsdag den 9.–fredag den 11. september: Højskolelærer Finn Slumstrup om jazz og beat.

I ugen 13.–20. september var højskolelærer Hiralal Bose gæstelærer og havde dels fællestimer dels mindre hold til yoga.

Onsdag den 16. september: Månedsfilm »Apus' verden«.

Fredag den 25. september: Domprovst Svend Erik Rasmussen, Haderslev, fortalte om Grønland og viste lysbilleder derfra.

Søndag den 4. oktober holdtes Vallekildemøde på skolen. Georg Veit m. fl. medvirkede.

Mandag den 12.–fredag den 16. oktober: Fem dages bustur til Berlin for nuværende kursister.

Onsdag den 21.–fredag den 23. oktober: Højskolelærer Hanna Kirkegaard

fortalte om Woodo, viste lysbilleder fra Haiti og fortalte om øen.

Tirsdag den 27. oktober: Månedsfilm »Den gamle mand og drengen«.

Onsdag den 28. oktober talte pastor H. Neerskov om kirkens stilling i Østlandene.

Fredag den 30. oktober holdtes skolens ordinære generalforsamling.

Efterfølgende debat om aktuelle emner. Kaffebord. Præsentation af en del af det, der arbejdes med – sang og musik, dramik (hvor kursisterne i fællesskab har udfærdiget teksten), filmholdets reklamefilm samt en film om travlheden på skolen før kursus' begyndelse, kursisters ankomst og glimt fra de første måneder.

Onsdag den 4. november var Tage Albertsen, Stubbæk, gæstelærer – fortalte om Israel.

Om aftenen fejredes skolens 49-årige fødselsdag.

Torsdag den 5. november: Presse og presseforhold. Høring af lektor Elmo Mikkelsen, Danmarks journalisthøjskole, Århus.

Tirsdag den 24. november: Månedsfilm »Darling«.

Onsdag den 25. og torsdag den 26. november: Højskolelærer Finn Slumstrup om amerikanske forhold.

Udover disse dagbogsnotater erindres arrangementer som teater- og biografture, koncerter, museumsbesøg, udstillinger m. v. Pejseaftener med sang og musik ved egne eller fremmede guitarister. Og naturligvis sker der meget andet i løbet af de 20 uger, et kursus varer. Den daglige undervisning. Samværet og fællesskabet – om det så er i undervisningen, ved den ugentlige pejseaften, i fritiden eller på fællesmøderne, hvor alt, der har indvirkning på trivselen, bliver drøftet.

Else Jensen

Motiver – hvilke?

Motivet for elevtilstrømningen til en højskole kan være interesse-motivet eller motivet: »Det er altid godt med et højskoleophold.«

Første gruppe med interesse-motivet bliver den nemmeste og vel også interessanteste at arbejde med, idet kursister herfra nemmere vil indse, at kun ved at yde, nyder man et højskoleophold fuldt ud. Den anden motivgruppe vil ofte arbejde ud fra at modtage viden, underholdning, forplejning m. m., uden at man selv behøver at give ret meget.

Det må erkendes, at inddelingen i disse to motiver for at tage på højskole er grov, men realistisk set ud fra vores ungdomshøjskole. I de enkelte situationer på skolen er der dog ofte en vekselvirkning mellem motiverne. Opholdet på ungdomshøjskolen er en stadig valg-situation. Først valg af fagtilbud. Af de tilbud, kursisterne kender noget til i forvejen, vælger de ud fra interesse-motiver eller ud fra »Det vil være godt«-motivet. Valget berører kun kursisten selv. Valget må derfor ske ud fra interessen. Motivet »det vil være godt« bør i de enkelte tilfælde tænkes grundigt igennem af den enkelte. Hvad vil det være godt for – Kommende erhverv? Indtægtsmuligheder? Social status? Eller hvad? Dette »eller hvad« indeholder bl. a. spørgsmål af mere livsnær art, som jeg føler for sjældent ligger til grund for »det ville være godt«-motivet. Derfor min skarpe afstandtagen fra dette. Jeg føler, motivet ofte lugter af påduttet PÆS oftest fra forældrenes og samfundets side. Kursisterne vil i dette tilfælde kun yde noget, hvis man fortsat pæser. Dette forårsager nemmere modvilje end interesse. Jeg mener derfor, at man først bør forsøge at dreje motiverne over på mere livsnære ting af virkelig interesse. Det kan godt være, det ikke lykkes, og at kursisten måske endda mister alle sine motiver for fagvalget, men jeg føler det egentlig ikke som et tab, som overhovedet er berettiget til at lade sig måle med gevinsten for de kursister, der virkelig drejer deres motiver over på mere livsnære og måske endda interessebetonede mål. Men hvad med de fagtilbud, som kursisterne ikke kender noget til i forvejen? Kan man have interesse for noget, man ikke kender til? Det kan man vel ikke, men man kan derimod fra andre få oplyst, at man »får brug for« netop det fag. Her er igen spørgsmålet: Brug for til hvad? der bør grundigt overvejes. Da man på et nærmere fastsat tidspunkt efter skoleopholdets begyndelse skal vælge, må man ikke forvente, at der

inden kan skabes virkelig interesse for det. Nysgerrighed må i dette tilfælde spille ind i valget. Nysgerrighed drejes nemmere end »brug for« over til interesse, da nysgerrigheden er mere fordomsfri end »brug for« og »være godt for«-motivet.

Højskolen er heldigvis ikke kun fagtilbud. En ikke mindre del af skolens virke ligger uden for dette og er bygget direkte op omkring samværet.

Den enkeltes motiver for adfærd og deltagelse i samværet bør også være en interesse, som ligger langt fra det at pleje egne interesser på bekostning af andre. Interessen må have rod i fællesskabet. Man må have frihed til at dyrke sine interesser, så længe man ikke griber ind i andres frihed.

Vil vi have holdbare og tidløse motiver på vor højskole, mener jeg, at vi må indse, at det er forkert at påtvinge noget som helst med autoritet.

Mennesket bør ikke gøre noget, før det når til den opfattelse – dets egen opfattelse – at det bør gøres. Kun med frihed opdrages til frihed. Man kan fremtvinge opmærksomhed, men man kan ikke fremtvinge interesse. Lad os bygge videre på den ægte interesse, som er hele personlighedens livskraft.

Erik Pill

Dramatik – Skabende dramatik – Pædagogisk drama – Dramik

»Under vort arbejde med bogen har vi mere og mere følt os drevet til at finde nye ord, som ikke var belastede fra brugen i hverdagen eller inden for teatret, ord, som kunne stå helt og udelt for den virksomhed, som denne bog beskriver. Det er altså ikke nogen fiks idé hos os, der får os til at stræbe efter et eget ordforråd, men en erfaring for, at mange pædagoger har følt samme behov som vi, og en overbevisning om, at de nydannede ord vil blive brugt, fordi de står for realiteter, der ikke er de samme, som de »gamle« ord dækker« (Leif Kongsrud og Ejner Rosdahl: Dramik, lærebog i pædagogisk drama. Gyldendal.)

Et af de nye ord, som forfatterne her gør rede for, er ordet »dramik«. Når jeg ønsker at bruge dette ord, er det med det samme mål, som de to forfattere, nemlig at undgå at vække forkerte associationer og samtidig klart at kunne definere, hvad dette ord dækker. Formålet med at bruge ordet er altså tosidigt. 1) Da det er et konstrueret ord, kan man ikke heri lægge de begreber, som ord som dramatik og kreativ dramatik efterhånden efter længere tids misbrug er blevet behæftet med. 2) Man kan klart redegøre for, hvad dette nye begreb dækker.

Mit mål er da i det følgende at gøre rede for, hvordan faget dramatik drives på Egå ungdomshøjskole; hvilken holdning der ligger bag faget fra lærerens side, og hvordan man i samarbejde med kursisterne forsøger at virkeliggøre denne holdning.

Først oplysninger om de rent praktiske forhold.

Da kurset startede, meldte 13 sig til dette fag. I mellemtiden er flere kommet til, således at der nu er to hold: Et på 18 deltagere og et på 8. Allerede på nuværende tidspunkt er følgende erfaring draget, nemlig at et hold på 18 er alt for stort, det mest tilfredsstillende antal må være på 8–10. Timetallet var fra starten på 1 + 2 timer ugentlig, men også her har man draget en erfaring, nemlig den, at et tilfredsstillende timetal må være på omkring 3 + 3 pr. uge.

Til belysning af de tanker, man som lærer gør sig med hensyn til sit fag, kan anvendes et citat fra Thea Bank Mikkelsens bog: Dramatisk Leg (J. Fr. Clausens forlag).

»Formålet med dramatisk leg må være at vække og åbne folks sanser og følelser. Igennem legen kan man gennemleve situationer med et personligt

engagement. Den åndelige og fysiske identifikation med andre mennesker udvider ens oplevelsesregister. Ved at »spille sig ud« fornemmer man omverdenen og sig selv mere bevidst.«

Som man ser af dette citat, kan man tale om tre faser inden for dramik, dog uden klart at kunne adskille hvornår man satser på den ene eller det andet.

En af faserne må være at stille deltagerne i gruppen i situationer, der gør, at de får muligheder for at realisere sig selv, eller sagt på en anden måde: De får øjnene op for de muligheder, de har i sig, og så må de dels prøve at realisere dem, og samtidig må man prøve at vise dem nye muligheder, nye veje.

Man satser i skole og samfund næsten udelukkende på een meddelelsesform, nemlig den verbale. En af opgaverne må da være at finde mange forskellige måder at kommunikere på og bruge både stemme, krop og noget mindre substantielt, som man af mangel på bedre ord kunne kalde sjælen, når man vil meddele sig. Af denne grund startes også øvelserne uden brug af det talte ord, nemlig med mimer, og først på et senere tidspunkt kommer talen ind som kommunikationsmiddel.

En ting man da selvfølgelig må beskæftige sig meget med, netop fordi denne meddelelsesform er så lidt påagtet, er kroppen. Dette kan man gøre ved f. eks. at danse frit, og under denne dans give forskellige opgaver.

Det kan være at skrive ens navn med forskellige dele af kroppen mens man danser. Man anvender også i vid udstrækning øvelser, hvor kroppen bruges i hele sin udstrækning, med hele den rigdom af muligheder, der ligger for at meddele sig kropsligt, og hvor man så på et bestemt signal »fryser« kroppen fast i en bestemt stilling et øjeblik. Man stiller derved hele tiden to former op: spænding–afspænding, og man opnår en stor evne til at kontrollere disse to modpoler, og netop derved bliver man sig sin krop bevidst. Et andet eksempel herpå er at lade gruppen gå rundt i ring og hele tiden bede dem om at forestille sig, at de går på forskellige uensartede materialer af modsat karakter: glasskår-sne, varm asfalt-sne etc. En anden fase er mere udadvendt, og her bringer man gruppen i forskellige situationer, der er uvante for dem, fremmede for dem. De forsøger en intens indleven i de forskellige facetter af en sådan situation. Man kan f. eks. bede dem om at karakterisere et bestemt dyr, ikke sådan at de ligner dette dyr, men sådan at de finder en bestemt egenskab frem hos dyret, som er karakteristisk for dette. Man kan bede dem »spille« forskellige mennesketyper og sætte disse mennesketyper op mod hinanden for at se, hvordan dette udvikler sig. Ved denne intense indleven i andres og andre vilkår vil man måske bedre være i stand til at identificere

sig med anderledes handlende og tænkende væsener, og derigennem opnå en større tolerance over for – og bedre kommunikation med disse væsener, og derved bliver ens oplevelse af disse forhold rigere.

En tredje fase er den, der lægger hovedvægten på at gøre gruppens oplevelse af omverdenen mere intens, mere nuanceret, mere rig. Igen er det vanskeligt at give en opskrift, at sige at det gør man ved at bruge de og de øvelser, for grænserne mellem de to faser er absolut ikke klart optrukne. Her skal dog nævnes nogle få af de øvelser, der peger i den retning. Man ligger fuldstændig afslappet, og ens opmærksomhed henledes på bestemte lyde, der er meget svage, således at der må en stor koncentration til for at kunne udskille denne ganske bestemte lyd og holde den fast. Et andet eksempel er at lade medlemmerne i gruppen gå enkeltvis rundt foran de andre og virkelig lade vedkommende iagttage de andre. Her ser man, hvor lidt der i begyndelsen observeres, og i hvor høj grad disse sanser kan optrænes. En tredje øvelse, der arbejder i samme retning, er det føromtalte forsøg på identifikation med ting, personer og situationer.

Det er meget vigtigt, når man taler om, at gruppen skal indleve sig stærkt i en ting eller et levende væsen, at der, selv om det er en mime, hvor man altså hverken taler eller handler med tingen selv, men forestiller sig denne, virkelig skal være tale om en så stærk indlevelsessevne, at man spontant kan besvare spørgsmål om farve, størrelse, form etc. uden først at skulle til at tænke sig om.

Mange ting, der er skildret her, kan lede tanken hen på de i tiden så populære sensitivitetstræningskurser, og der er da også mange øvelser herfra, der kan bruges i dramik. Fælles for de to emner er, at man begge steder vil sætte folk i stand til at kunne kommunikere bedre, end det ellers er tilfældet. Men mens man i sensitivitetstræningen ofte har fornemmelsen af, at det er en teknik, der bliver indlært for at kunne klare visse situationer, skulle der i dramikken helst være tale om en udvikling, der bringer ændringer i menneskets forhold til dets omgivelser ikke på en sådan måde, at mennesket får magt over denne, så man kan manipulere med den, men sådan, at man kan erkende den på en mere nuanceret måde og derved få en sandere oplevelse af denne på både godt og ondt.

Jeg har her forsøgt at klargøre de tanker, der ligger bag arbejdet med dramik på Egå ungdomshøjskole. Det kan være meget svært at føre disse tanker, som de her er beskrevet, ud i livet, da man aldrig på forhånd ved, hvordan gruppen reagerer i forskellige situationer. Man må acceptere alle udfoldelser som relevante udtryk for den pågældende personlighed.

En ting, der dog er af stor betydning i dette arbejde, er den konstante verbale bearbejdelse af, hvad der sker? Hvorfor skete dette? Hvad oplevede vi? Var vi ærlige? etc.

Det er samtidig kun en meget lille del af arbejdet, der her er beskrevet, og det er da heller ikke et forsøg på en rapport, men nærmere en præsentation af faget. Der er dog måske skrevet så udførligt, at man vil kunne forstå, at det er fantastisk spændende at arbejde med disse ting, også fordi man som lærer er tvunget ind i de samme situationer som kursisterne og derved også selv går ind under de vilkår, de er underlagt, og får de samme oplevelser, som de gør.

Mogens Vestergård

Kritik og vaskepulver

I anledning af et nyt fag i højskoleundervisningen

Over indgangen til Aarhus Universitets store auditorium kan man endnu i dag skimte slagordet fra studenternes »oprør« i 68, skønt malingen er godt udvisket af vind og vejr og universitetsbetjente. *Kritisk universitet*. Det lille ord kritisk var nøgleordet i studenteroprøret og er vel nøgleordet for ungdomskulturen i det hele taget.

En del af de unge der kommer her på skolen, kan stå som eksponenter for denne ungdomskultur. De er kritiske, spørgende, tvivlende, meget lidt autoritetstro. De reagerer mod det samfund som efter deres mening er hyklerisk, materialistisk og menneskefjendsk. Deres reaktion er spontan og furiøs. Den er sort/hvid. Forleden spillede de et debatstykke på scenen, eleverne. Det handlede om generationskløften og ungdommens ændrede syn på livsværdierne. Midt i stykket rejste en pige sig og oplæste et digt, hvori det bl. a. hed:

I opdrog mig med skjulte taarer –
opdrog mig
til at leve jeres liv – fortsætte det –
skal jeg sige:
saadan levede I; I gjorde ret –
altsaa er det godt at leve saadan.
skal jeg?

Denne kritik og tvivl er noget positivt. Så længe den er saglig. Det ville være uredeligt at afvise den. Men ofte blir kritikken usaglig, fordi den er bundet af en forhåndsindstilling og måske uvidenhed. En replik fra religionstimen: »Jeg tror ikke på Bibelen, den er jo skrevet 100 år efter begivenhederne og er fuld af fejl, fordi overleveringen er gået fra mund til mund.« Uvidenhed som forårsager en helt uberettiget kritik. Kritikken er noget godt og sundt, men faren består i uvidenhed og konformisme. Man kunne acceptere kritikken eller overhøre den. Begge dele ville være lige forkert. Måske kunne man kanalisere den, så den byggede på facts og blev saglig. Derfor har vi fundet det berettiget at oprette et hold som beskæftiger sig med *kritisk læsning og tænkning*. Vi forsøger her at pejle os frem til den indoktrinering som sker ved læsningen af triviallitteraturen,

det vil sige den litteratur som fremstår i ugeblade, tegneseriehæfter, romanblade, reklamer m. m. Desuden en indføring i logikken, illustreret ved fejlslutninger og overtalelsesmanøvrer i dagspressens ledere, læserbrevkasser m. v. Vi konfronteres alle dagligt med eksperters og politikeres og andres opfattelse af problemerne. Vietnam, racediskrimination, hash, sex. Men det ville være at misforstå eksperternes rolle at overlade det til dem at træffe valget mellem problemløsningerne. Vi må snarere lære os selv en saglig kritisk holdning og evnen til selvstændigt at tænke problemerne igennem.

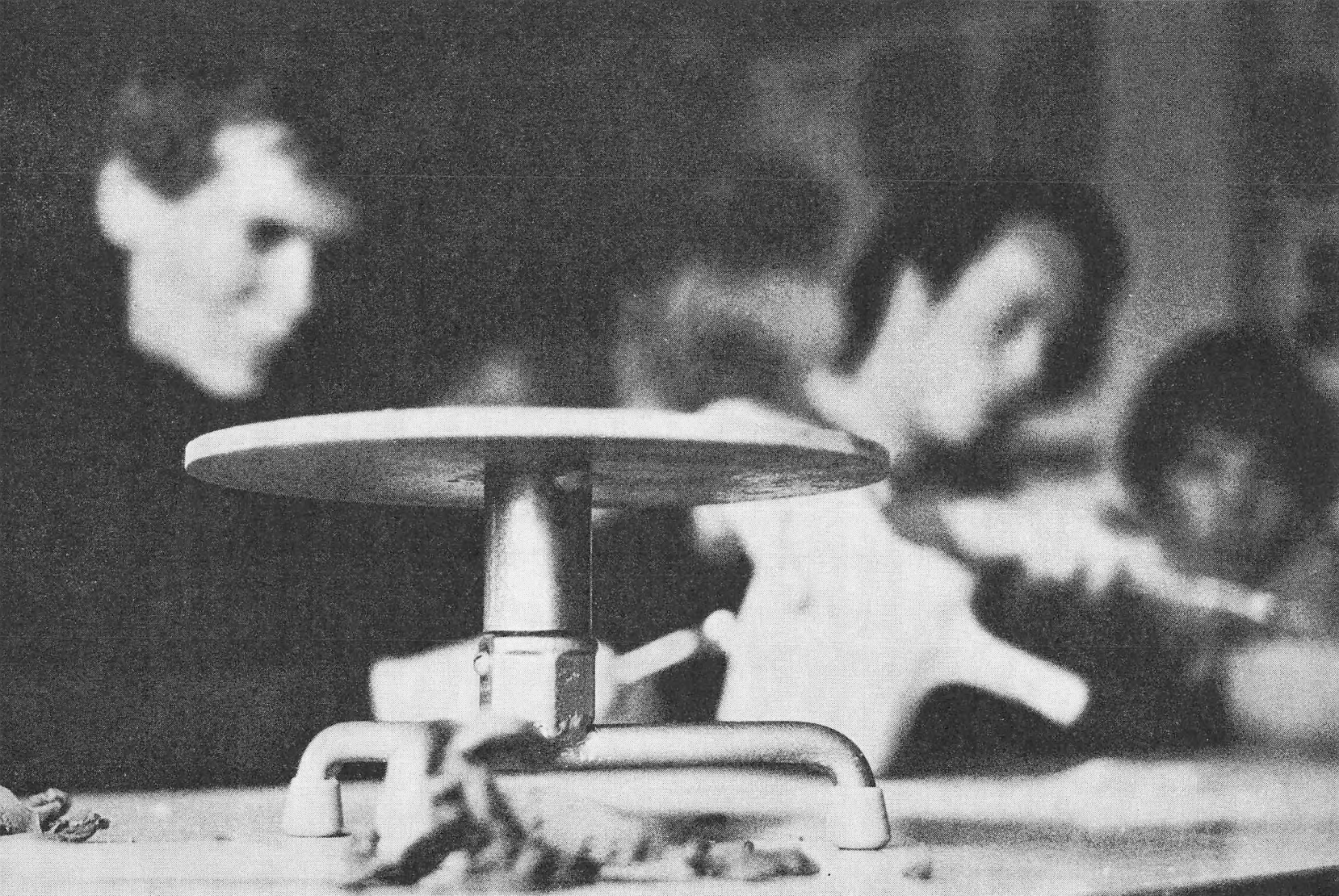
Måske er det en af højskolens vigtigste opgaver at indlære en kritisk bevidsthed over for det samfund, eleverne skal ud i. Måske har forfatteren Erik Knudsen ret: »Viden i dag er løgn i morgen. Du må lære at lære«.

Benny Alex

Tekstilformning

Det er et fag, hvor man, som ordet udtrykker det, arbejder med forarbejdning af tekstiler på forskellige måder. – Man kunne forledes til at tro, at »tekstilformning« blot er et moderne ord for »håndarbejde«. Det er imidlertid ikke tilfældet. Hvor man i faget »håndarbejde« fortrinsvis beskæftiger sig med sy-, strikke- og broderiteknikker, forsøger man i faget tekstilformning at forene flere oprindelige formningsområder, så som stoftryk, batik og stofmaleri, med de ovennævnte gængse håndarbejdsteknikker. – Tekstilformning er et værkstedsfag, et »snavs« fag i modsætning til det »rene« håndarbejdsfag. – Der lægges stor vægt på en rig udfoldelse af den enkeltes fantasi. Man anvender ikke akkurate opskrifter men forsøger at lave sit eget udtryk enten gennem stoffarveteknikker eller ved udformningen af modeller i forskellige materialer, så som stof, garn, snor, ruspalt, perler og læder.

Da vi startede faget på ungdomshøjskolen, var det med to hold på 16 og 18 elever, hvor flere af disse trods tilmelding kun på det ene hold kom begge gange. – Vi gik i gang med læder og ruskindsarbejde i en gruppe og båndvævning i en anden gruppe. – Undervisningen foregår på den måde, at jeg indfører kursisterne i de forskellige teknikker, og at man derudover arbejder frit, selvfølgelig med min bistand til den enkelte. – Der er blevet produceret en ret fantastisk mængde af læder- og ruskindsarbejder; eks. arm- og halsbånd, bæltter, urremme, veste, hatte, tasker og punge til alle mulige formål. Båndvævsteknikken udfoldede sig mest på værelserne, hvor man lavede urremme, pandebånd og enkelte bæltter. Sideløbende med læderarbejdet har vi beskæftiget os med stofmaleri og ved den teknik lavet gardiner, mellemlægsservietter, duge og vægstykker. – En anden teknik, vi har nået gode resultater med, og hvor man i øvrigt især ser sammenhængen mellem »håndarbejde« og »tekstilformning«, er indfarvningen af stoffer efter batikmetoden. Efter at have klippet modeller efter individuelle ønsker har kursisterne indfarvet stofferne med egne mønstre og derefter på symaskine syet modellen. Der er skabt fine resultater i anorakker, busseronner og en enkelt lang kjole. Kjolesyning er indgået som et naturligt led i værkstedsarbejdet, hvorimod det frit fabulerende *broderi* både med hensyn til farve- og materialevalg tilsyneladende endnu er et alt for hæmmet område. Hækling og perlebroderi har udfoldet sig mellem

kursisterne dog mest på privat basis. Men resultaterne har vist et meget frit forhold til disse materialer. Ud over det ovennævnte er vi i gang med at starte vævning på store væve og billedvævning på hjemmelavede store rammer.

Tekstilformning er efter min erfaring med dette hold et fag, der rammer unge i dag. Dette hold har vist sig at være meget producerende og at være i besiddelse af en rig fantasi for de flestes vedkommende.

Inge-Lise Ravn Jürgensen

Foto og film som fagtilbud på Egå ungdomshøjskole

Hver eneste dag året rundt taler billeder til os fra aviser, blade, fjernsyn og film. Og vi forstår egentlig dette sprog forbavsende godt til trods for, at de færreste af os taler det. Skriftsprog og talesprog forstår alle, og alle kan selv gøre brug af det. Det er lovfældet pligt at opøve og træne i brugen af disse udtryksmåder, som har rod langt tilbage i tiden.

Anderledes ligger det med foto og film. Billeder i form af tegninger har længe været anvendt, men brugen af autentiske billeder har teknikken først muliggjort i slutningen af det 19. århundrede. Udtryksmåden er således mindre end 100 år gammel. Dette kan måske bruges som undskyldning for, at mange forstår et sprog, som de ikke selv taler, men mærkeligt er det alligevel. Noget mere af forklaringen kan nok også findes i det faktum, at det koster en materiel investering at komme til at bruge sproget. I de fleste hjem er en del af investeringen gjort, uden at det synes at have givet større udslag i »talefærdigheder«. Men hvem skal også lære folk at bruge dette specielle sprog? Talesproget læres først af forældrene, senere på skolen. Skriftsproget læres i skolen. Det autentiske billedsprog føler de færreste forældre sig i stand til at lære børnene og de fleste skoler heller ikke. Forældrene kan man ikke bebrejde – måske skolerne.

På Egå ungdomshøjskole har vi investeret i det nødvendigeste udstyr, og jeg vil gøre alt, hvad jeg evner for at lære dem, der vælger fagene, også at udtrykke sig i dette sprog og måske også bibringe dem en bedre forståelse af det.

Erik Pill

Et samfundsliv

Det samfund, der skal beskrives i det følgende, har 19.000–50.000 individer. Det er et samfund, der tilsyneladende kun lever om sommeren – et samfund, som de fleste ikke kender synderligt meget til, men hvis individer man kender særdeles godt. Til tider hader man dem for deres frækhed og angrebslyst, men til andre tider står man i målløs forundring over dem og kunne ofte ønske, at man selv havde noget mere af deres energi og vilje til at udføre de ting, man gerne ville. For dem er der ingen vej tilbage, de har ingen fornuft og intelligens, de har instinkter, der fortæller dem nøjagtigt, hvorledes de skal handle i enhver tænkelig situation. Individerne i dette samfund kalder vi myrer.

Hvad er det, der adskiller myrerne fra de fleste andre dyrearter? Hvad må man forlange, for at der kan tales om et samfundsliv hos dyr? Dyrene må bevæge sig mod hinanden, de må holde sammen ved hjælp af signaler, altså de må kunne kommunikere med hinanden. Desuden må de gøre ting sammen f. eks. kæmpe sammen mod fjender, og endelig vil der ofte finde en arbejdsdeling sted mellem samfundets medlemmer. Mange dyr lever i flokke, fisk danner stimer, bænkebidere samles i hundredvis under et bræt, der ligger på jorden. Men der er andre ting, der spiller ind i denne flokdannelse sammenlignet med myrerne. En af grundene til at fugle danner flokke er, at de derved står stærkere overfor en fjende. En høg vil være mere betænkelig over at angribe en flok stære, end hvis den kun mødte et par stykker. Bænkebidere er samlet under brættet, fordi de søger kolde, mørke steder. Både fugle og bænkebidere kan klare sig enkeltvis, skaffe føde og husly, men en myre vil være ilde stedt, hvis den blev ført uden for samfundets etablerede vejnet. Den er afhængig af fællesskabet med de øvrige indenfor myrestaten. Denne afhængighed kan det følgende give et indtryk af.

Tror man, at det var menneskene, der først udviklede erhvervene landbrug og kvægavl, så tager man fejl. En myreart driver en noget specialiseret form for landbrug, måske skulle det hellere kaldes gartneri. De har store underjordiske drivhuse, hvor de dyrker en svampeart, der gror på en blanding af tyggede blade, ekskrementer og spyt. Myrerne er ikke lige store. De største ordner det grove arbejde med at skære stykker af blade og transportere dem ned på den underjordiske mark. Her overtages

bladstykkerne af lidt mindre myrer, der sørger for tygningen, og endelig er det de mindste myrers pligt at være lugekoner. De skal sørge for, at kun een bestemt svamp får lov til at gro på marken. Uønskede svampe sprøjtes med en bestemt væske, der findes i myrernes spyt. Så inden længe står den fineste mark af »myrekål«, der er samfundets eneste fødemiddel. Den gule engmyre har specialiseret sig i husdyrbrug. Den laver store underjordiske staldanlæg. Ned i disse hænger rødderne af planterne oven over. På rødderne sidder en art bladlus i tusindvis og suger næring til sig. Myrerne malker lusene ved at gnide på to små rør, der sidder på lusenes bagkrop. Bliver der for lidt næring i rødderne, så flyttes »kørerne« til nye stalde.

Heller ikke værtshusholdningen kom menneskene først med. Myrernes svaghed for søde sager har givet larven af den lille sommerfugl, blåsommerfuglen, en chance for at blive værtshusholder. Larven lever de første dage på blade, hvor den af og til får besøg af en myre, der ved at kildre larven på ryggen får et par dråber sød væske. Myren har været en tur på værtshus, og det var til og med ganske gratis, men ak, den skal nok få lov til at betale dyrt senere. Myren vender tilbage flere gange, og til sidst slæber den larven med hjem i tuen. Larven giver her villigt til alle, men nu begynder den at tage sin betaling, og det sker i form af myrelarver. Ingen af forældrene protesterer, hellere larvens sukkersaft end beskyttelse af afkommet.

Vævermyrerne er et eksempel på myrer, der kan anvende et redskab. Deres huse består af sammenvævede blade. Flere myrer hjælper hinanden med at nærme to blade til hinanden, andre kommer med hver sin myrelarve, altså deres egne søskende, og med dem syes de to blade sammen, idet larverne udskiller en klæbrig tråd, der kan bruges som sytråd. Syningen foregår så ved, at larverne føres frem og tilbage mellem to blade. Som mange andre dyr samler visse myrearter forråd. Nogle bestemte fodres med den honning, der hentes hjem til tuen, til sidst bliver de så tykke, at de ikke længere kan bevæge sig, men hænger fastbidt oppe i loftet, så det er let for de øvrige at tappe af dem.

Myrerne må ofte forsvare sig mod fjender. Nogle kan sende en giftsky mod fjenden. Vi kender dem under navnet »tissemyrer«. Det er ikke blot andre dyr, som myrerne angriber, men også inden for deres egne rækker kan der opstå splid. Regulære krige i dyreriget kendes så vidt vides kun blandt myrerne og menneskene. Det hører til sjældenhederne, at dyr af samme art dræber hinanden. Langt de fleste gange trækker en af kamphanerne sig ud af kampen, inden det får alvorlige følger. Kampene er ofte rituelle, således at den, der kan synge højest, er bedst til at vise et

fjerprydet og farvestrålende bryst, kan hoppe højest o. s. v., bliver sejrherren. Menneskene og myrerne har altså det tilfælles, at de bekæmper og dræber andre blandt deres egen art. Menneskene kender hinanden på forskellighed i uniform, men dyrene kender hinanden på forskellighed i lugt. Der kendes eksempler på, at krige mellem to samfund har varet i flere uger. En myreart tager på slavetogter, hvor eneste mål er fjendens yngel, som de tager med hjem og plejer, til de kan arbejde. Den røde rovmyre henter sine slaver hos den røde skovmyre. Det er altså ikke et spørgsmål om race her hos myrerne.

Dør en myre inde i tuen, bliver den ikke straks losset ud, men behandlet som om den stadig var levende. Når den har ligget nogle timer, udvikles der er duft, der fortæller de andre, at nu er der en død i tuen, og den døde bæres ud. Myrerne kan ikke forstå, at én er død. Det at ligge stille er ikke nok, det kunne jo være, at den blot sov, så der skal en duft til for at udløse »begravelsesadfærden«. Man må vel sige, at det er en fornuftig ting, at myrerne venter med begravelse, indtil de er helt sikre. De handler fornuftigt uden at tænke fornuftigt, en ting der gælder for alle i dyreriget. Gjorde de ikke det, ville arten uddø. Kun een art er det blevet tildelt at kunne tænke, at have fornuft, at være intelligent, og det er mennesket. En god ting synes vi, for vi behersker jo dyrene og en stor del af naturen, men en ting har vi ikke kunnet endnu – beherske vores aggressivitet. – Vi bekæmper vores egen art, har ført krige gennem hele den historiske tid. Vores intelligens har skabt brintbomben, men vi har ikke sideløbende hermed skabt en adfærd og et livsmønster, der sikrer os, at vi ikke bruger den til vor egen arts udryddelse.

Hans Lynge Jensen

Berlin: Kold krig med pigtråd

– Den, der har magt over Berlin, har magt over hele Tyskland, sagde Lenin i 1918. Det var efter 1. verdenskrig, men det lykkedes ikke kommunisterne Rosa Luxemburg og Karl Liebknecht at danne sovjetter i Berlin efter russisk forbillede. I stedet fik Weimar-regeringen kun en kort levetid og efterfulgtes af en vis tidligere malersvends nazi-styre. Berlin blev en af 2. verdenskrigs mest sønderbombede byer, men alligevel overlevede der mennesker, som også havde oplevet krigen 1914–18. De håbede – meget naivt – på, at *nu* ville der opstå en ny og bedre verden, som havde lært af sine skæbnesvangre fejl.

Men nej. For som den franske skuespiller Michel Simon siger:

»Mennesket er det mest stupide dyr på jorden«. Berlin, en gang byernes by parallelt med Paris, blev inddelt i sektorer til de fire besættelsesmagter, England, Frankrig, Sovjetunionen og USA, og nu begyndte den kolde krig inden for de allieredes egne rækker. Klimaks kom den 13. august 1961, da Berlin-muren blev bygget og derved forhindrede enhver naturlig kommunikation mellem den vestlige og den østlig administrerede del af den fhv. tyske hovedstad. I Østberlin prøvede man at lave et levende bevis for, at alt kan lade sig realisere, blot det gøres i kommunist-socialismens ånd. I Vest-Berlin gjorde man sig ihærdige anstrengelser for at bygge en by, der i arkitektur, udseende og lysreklamer overgik alt andet. Den kolde krig fortsatte.

Og det gjorde den stadig, da Egå ungdomshøjskole i dagene 12.–18. oktober 1970 besøgte Berlin. Gennem DDR skulle køres efter nøjagtig tidsplan, pas og andre papirer forevistest adskillige gange inden for få timer, vestlitteratur skulle gemmes væk osv. osv.

Vel ankommet til Vestberlin bliver man stopfodret med antikommunistiske slagord og pjecer: »Deutschland bleibt Deutschland«, »Die Mauer muss weg« o. lign. Tog man turen til Østberlin, fik propagandapiben en anden lyd: »Stoppt den Westdeutschen imperialistischen Kapitalismus«, »DDR will Frieden, BRD nicht« og »Nimmt Lenin als Beispiel« (alt frit citeret efter hukommelsen). Når man så af berlinere får at vide, at den gensidige hadpropaganda har taget meget af i det sidste år, tænker man sit.

For en ung turist at se foregår livet lige så let og relativt ubekymret i Vest- som i Østberlin. Og hvorfor skulle det egentlig ikke gøre det?

Den almindelige borger vil nemlig kun fred, intet andet. Det er ikke ham, der dirigerer den kolde krig. Og i hverdagen tænker berlineren heller ikke så meget over sin skæbne. Det bevidnede den kendte tyske digter Heinrich Heine allerede i det Herrens år 1830:

»Jeg ved, at så snart jeg begynder at rose de gode berlinere, så er min berømmelse hos dem passé, og de vil trække på skulderen og hviske til hinanden om min dumhed«.

Michael Kuttner, kursist 1970

På sprogkursus i England

Indtil midnat var sejlturen ret hård. Det blev kun til lidt mad og så på hovedet i seng for at undgå at blive søsyg. Der blev der tid til at ligge og tænke på mange ting, alt imens man blev vugget op og ned temmelig voldsomt. »Hvorfor tager du egentlig på sprogkursus? Mon det nu bliver interessant, og mon du lærer noget? Hvordan er de mennesker, du skal bo sammen med de næste tre uger? Hvem kommer på sådan et kursus? – og så videre og så videre.

Efter ca. 28 timers rejse med tog – skib – tog nåede jeg mit bestemmelsessted i Bournemouth i Sydengland. Jeg blev hentet på stationen af min vært. Det kneb lidt med at få munden vendt til det engelske sprog, men lidt fik vi da snakket, inden vi nåede huset, hvor mit »hjem« skulle være, indtil rejsen igen gik til Danmark. Selv om jeg havde hørt og læst om – og også set et enkelt engelsk hjem før, forbavsede det mig alligevel meget, at mennesker synes, det er rart at bo så lidt hyggelig – set med en danskers øjne. I næsten alle rum var der blomstret tapet, blomstrede møbler og blomstret gulvtæppe uden spor hensyn til mønster- og farvesammensætning. I opholdsstuen var der nogle nipsting rundt omkring, et par landskabsbilleder på væggene, ingen blomster i vinduerne, men en kunstig buket på fjernsynet.

I byerne bor langt de fleste englændere i de såkaldte semidetached huse, et dobbelthus i to etager, hvor hver familie har sin halvdel af huset med en lille forhav og en lille baghave. På grund af denne byggeform strækker de engelske byer sig over meget store arealer. En ungarer, George Mikes, der har boet i England en del år, giver i sin bog »How to be an Alien« anvisning på, hvordan englænderne skal planlægge og bygge deres byer: »Først af alt, byg aldrig en gade lige. Englænderne elsker privatlivet og ønsker ikke at se fra den ene ende af gaden til den anden. Lav pludselige kurver og byg dem også Sformede.« For at forvirre udlændinge i at finde vej, skriver Mikes videre i sin bog, kan der gøres mange ting: »Giv forskellige navne til en gade, så snart den bugter sig lidt, men er svinget så skarpt, at der egentlig er to gader, behold det samme navn.« Selv om Mikes nok overdriver en smule, kan det være ret vanskeligt at finde rundt i de engelske byer på grund af gadernes mærkelige form. Heldigvis kørte min vært mig til skole den første dag, så jeg var fri for at

finde vej på egen hånd. Skolen, jeg skulle gå i, var en skole under Eurocentre, der har sprogskoler i mange europæiske lande. På kurset i Bournemouth mødte jeg mange af forskellig nationalitet. Efterhånden som vi kom til at kende hinanden, fandt vi ud af, at de fleste af os havde nogenlunde de samme problemer med hensyn til arbejdet i skolen. Et af de største problemer, man har som sprog lærer, er simpelthen problemet med at lære andre et sprog, som man ikke selv er perfect i. Dog har vi det nok temmelig godt i Danmark i modsætning til så mange andre lande. I Frankrig er det meget almindeligt, at der til sprogundervisning er ca. 40 børn i klassen. Så bliver det meget vanskeligt at give alle eleverne mulighed for at tale engelsk i løbet af en time. I Frankrig må lærerne desuden ikke selv bestemme, hvad de vil undervise børnene i i sprogtimerne, da det fra myndighedernes side forlanges, at der i hver eneste time skal oversættes fra engelsk til fransk.

For mig var det mest fremmedartede ved kurset mødet med de polske lærere. For en dansker følte det underligt, at de kun havde lov til at rejse ud af Polen hvert tredje år, og at det var de polske myndigheder, der bestemte, hvem af lærerne i en skole der var dygtig nok til at komme på kursus. Selv om både mand og kone underviste i engelsk og gerne ville på sprogkursus sammen, kunne det ikke lade sig gøre, da de ikke måtte rejse ud af landet på samme tidspunkt – simpelthen for at forhindre, at de tog ophold i et andet land i stedet for at komme tilbage til Polen. De måtte ikke tage penge med ud af landet. Kursusafgiften blev betalt af den polske stat, og de nødvendige lommepenge blev udbetalt til dem gennem den britiske regering. En af de polske lærerinder gik hver dag til og fra skole i stedet for at tage bussen – en tur på ca. tre kvarter hver vej – for at få råd til at købe små gaver til sine to børn. Hendes lærerløn var ca. 200 danske kroner om måneden, og selv om de kun gav ca. 10 kr. i husleje, skulle der spares meget for at få det til at løbe rundt, da madvarerne ikke var særlig billige.

Foruden europæere var der i gruppen, jeg hørte til, en lærer fra Iran. I en time diskuterede vi klasseskel og kom også ind på, i hvilke lande vi mente, det var mest udbredt. Jeg tror, at vi alle havde en fornemmelse af, at det i høj grad fandtes i de arabiske lande, men iraneren påstod, at der ingen klasseskel var i hans hjemland.

Min skoledag var på fire lektioner hver formiddag. Om eftermiddagen var vi tit samlede for at drøfte mere specielle problemer inden for sprogundervisningen. Vi arbejdede bl. a. i sproglaboratoriet og studerede små film optaget af lærerne ved Eurocentre. Film, der illustrerede forskellige undervisningssituationer, man kan komme ud for i en sprogtime.

På skolen i Bournemouth var der et pædagogisk værksted, hvor man hele tiden prøvede at finde nye metoder til at forbedre sprogundervisningen med. Alt i alt var jeg fuldt ud tilfreds med mit ophold i England. Man lærer meget engelsk, når man taler sproget fra morgen til aften i tre uger. Desværre har jeg allerede glemt en del igen, men forhåbentlig er der også sprogkurser i England til næste sommer.

Gunhild Skovmand Jensen

8 måneder i Sydamerika med gymnastik

Efter en for min søster Inger, elev sommeren 1963, og mig heldig udtagelse blandt 90 andre fra hele landet i nov. 69 startede vi i træningslejr i Haslev d. 22. marts sammen med de 22 andre udtagne. I de tre uger, den varede, blev der trænet flittigt og hårdt i gymnastik og folkedans, og vi sluttede af med 5 opvisninger rundt i Danmark, inden vi den 13. april fløj til U. S. A.

Første opvisning dagen efter ankomst, og derpå slag i slag næsten hver dag i 4 uger rundt i de østligste stater og Canada. I starten fløj vi, men flyselskabet strejkede pludselig, så vi måtte leje biler i stedet for til stor glæde, idet vi på denne måde fik set mere af de to lande.

Det var lige i det tidlige forår og meget smukt ude på landet, men snavset i byerne. Flere gange boede vi privat og lærte derved amerikaneren bedre at kende. De er utrolig venlige og gæstfrie. Hvad vi tænker og mener om deres politik i Indokina og andre steder rundt i verden, var de meget interesseret i.

Vi fik set de vigtigste turiststeder som Niagara, Washington, Cape Kennedy med Apollo 14 og Miami Beach, inden turen gik til Puerto Rico og en helt anden verden.

Straks blev vi kaldt »Gringos«, hvilket viser U. S. A. popularitet blandt de spansktalende. Sådan var det også i mange andre latinamerikanske lande, men havde »Los Gringos« ikke været der og smidt millioner af deres eftertragtede dollars i industrier og lign., så havde verdensdelen været endnu mere fattig og tilbagestående. For latinere er mentalitet er ikke sådan, at han kan starte en virksomhed, hvis han har penge. Han vil hellere sætte dem i en schweizerbank.

Amerikas indflydelse er stor overalt. Det kan vist tydeligst vises ved, at i hvilken som helst landsby langt ude i Andesbjergene eller på Argentinas Rampe kan man altid købe Coca Cola og tyggegummi.

Efter denne lille forsmag på Latinamerika tog vi videre til de tidligere dansk vestindiske øer, St. Thomas og St. Croix. Det blev et sandt eventyr at være der. Endnu kan man møde gamle negere, som kan sige: »Go'da, jeg hedder Hans Madsen!« og når man så møder ham på Vimmelskaftet, Nørregade, Kongensgade eller Brandstræde, ja, så føler man sig helt hjemme igen. De fineste badestrande i verden findes på disse to øer.

Man dyrker ikke mere sukkerrør. Det kan ikke svare sig i forhold til det, som turismen giver. I de fjorten dage boede vi hos private familier og nød hver eneste dag i fulde drag.

Videre mod Martinique. Igen noget fremmed, nemlig fransk. Jeg tror, at nogle af de smukkeste piger findes der. Blandingen af franske og mulatter var virkelige smukke og elegante. Det er en meget frodig tropeø med palmer og jungle og sukkerrør.

Næste stop var Barbados, hvor vi blev modtaget med åbne arme og muntre »løvebrøl« af Lions Club. De havde arrangeret alt for os, og det var gjort godt. På et af de dyreste og fineste strandhoteller boede vi med alt betalt af »løverne«. Tiden fordrev vi med at stå på vandski, svømning, ridning, solbadning eller snorkle. Det sidste havde vi lært på St. Croix, hvor der var nogle fantastisk flotte koralrev med fisk i alle regnbuens farver. Nu begyndte hverdagen igen i Surinam, selv om vi nok stadigvæk nød det midt i den daglige tropeskylle.

Brasilien stod nu for tur, og i dette store land var vi to mdr. og fik en del af alle de modsætninger, som findes her. En fattigdom, så ubeskrivelig side om side med rigdom og ødselhed, som man kun hører om, men ikke tror på, var et af hovedtrækkene. Det var dog skønt at se, hvor godt alle de forskellige racer, hvide, sorte, brune og gule, kommer ud af det med hinanden.

Fodbold er den vigtigste religion i Brasilien efter katolicismen. Den tredje er karneval. Mens vi var i landet, blev kirken stærkt truet af fodbolden, idet kong Pelé og co. vandt verdensmesterskabet i Mexico. Da fik brasilianeren rigtig mulighed for udløsning for deres temperament i form af fyrværkeri, dans, sang og musik, karneval og druk samt afsindig bilkørsel gennem gaderne. Samtidig tillod de sig at blive hjemme fra arbejde i et par dage.

Vi besøgte de største af kystbyerne, og fik set Sao Paulos vanvittige trafik og Rios vidunderlige udsigt både fra oven, fra nedenunder, fra land og fra vand. Kunne man leve af udsigten, ville der ikke være 30 pct. fattige og underernærede i denne smukke by.

Et besøg ved Iguazus vandfaldene gjorde vi også. Niagara er det rene vand ved siden af.

Vruqai stod også på programmet. Det blev i de urolige dage med kidnapningerne, men alt det halløj mærkede vi ikke noget til. Det var ualmindelig søde og flinke mennesker, vi havde med at gøre; samtidig med at det var dem, der hidtil havde det bedste kendskab til vor gymnastik. Mange kunne tydeligt huske Niels Bukhs tur i 1938, som var det i går. Det er ganske pudsigt, at to af de unge mænd fra Ollerup i 1938 har deres

henholdsvis søn og datter med på denne tur.

Nu blev det Argentinas tur. Dette land havde vi længe glædet os til at besøge. Vel nærmest fordi, vi skulle gæste og bo hos den store danske koloni der. Og vi blev heller ikke skuffet. Mage til gæstfrihed og hjertevarme skal der ledes længe efter. Her kan man stadig høre klingende fynsk eller bredt sjællandsk eller sindigt jysk i både 3. og 4. generation.

For første gang på turen sov vi under rigtige dyner, fik frikadeller, rugbrød, æblegrød og ellers asado. Argentinas nationalret. De har verdens bedste kød, og der er vanvittige mængder af det. Hele stege steges på spid. Til en stor fest bruges et par okser og en snes får. Det bliver til 2–3 kg pr. mand. Der kunne fortælles utrolig meget om livet ude i »campen«. Det er det danske udtryk for »el campo«, landet. Der er altid flere km til naboen og tit 25–30 km til nærmeste by. En gennemsnitsgård er på 1500 tdr. land. Nogle er oppe på 20.000 tdr. land.

Inden Chile skal blot nævnes Mendoza, som er oase i ørkenen lige ved foden af Andesbjergene. Det er en meget smuk by midt i et blomstrende forår sidst i september. Alt grønt er kunstvandet, og byen er centrum for Argentinas vinavl. Det er en af de rigeste og *reneste* byer i hele Sydamerika. Til en af opvisningerne der var der 20.000 tilskuere.

En tur rundt om Aconcagua 7032 meter over havet gjorde piloten for vores skyld, så vi rigtig kunne se de vældige bjerge og dale. Chile var en oplevelse for sig. For eksempel i forbindelse med det nyligt overståede valg var der valgpropaganda overalt, og på steder, hvor det absolut ikke findes herhjemme. Nemlig inde på offentlige toiletter og malet på selve landevejene. Der gøres et stort arbejde for at få landet udviklet, men der er en frygtelig pengesituation. På sortbørs handles dollars til den dobbelte kurs. Denne kurs kan man også få i bankerne, men efter lukketid eller under bordet. Tiden i det 4400 km lange land bød på mange spændende oplevelser, bl. a. et besøg i verdens største kobbermine dybt inde i Andesbjergene og en tur gennem verdens tørreste ørken. Regntid: 10 min. om året, eller slet ingen. Ved en opvisning der inde måtte vi låne et klaver på byens bordel. Det var det eneste, man havde, som kunne spille nogenlunde rent. Næste mål var La Paz i Bolivia. Vi skulle på en tur fra La Paz til Titicacasøen. 4080 m over havet. Det var hårdt at komme op i den tynde luft. Ikke noget med at anstrenge sig, for straks bliver man forpustet. Det var umuligt at tage hotellets trapper i spring. Med hydrofoilibåde gjorde vi søen, hvor der var mange levn fra inkatiden. Denne kultur opstod omkring søen. De karakteristiske sivbåde var også at se, og de bruges stadig meget af de fattige indianere omkring søen til at fiske med. Noget af vejen videre til Cuzco, inkaens gamle hovedstad, kørte vi i bil, hvorved der var rig

lejlighed til at kigge nærmere på de meget primitive og fattige folk, som boede og arbejdede langs ruten. Små lerhytter, små marklodder med magre dyr og tynde afgrøder sås overalt. Aldrig en traktor eller et ordentlig jernredskab fandtes. De få, man havde, var af træ. Højeste punkt på turen var 4317 m.

I Cuzco handlede vi flittigt med de indfødte indianere. Lamaskind, tæpper og tøj af lamauld er utrolig billigt. Turens hovedmål var Macchu Picchu. Det er et helt fantastisk monument over inkakulturen. At beskrive den her vil fylde hele bogen, så jeg beder interesserede selv finde andet læsestof om ruinerne.

Lima i Peru, Equador, Columbia og Venezuela er næste mål. Derefter følger Puerto Rico og U. S. A., inden vi den 18. dec. er hjemme igen, og vi kan da se tilbage på en begivenhedsrig tur. Anstrengende har den til tider været, men alt er gået med godt humør hele tiden. Vi har lært en hel del mere om denne fjerne verdensdel med dens utallige problemer og store muligheder. Hvis de bliver forvaltet på en fornuftig måde, vil Sydamerika om nogle år være en meget betydelig faktor i hele verdens politik. Politisk såvel som økonomisk. Jeg tror, vi har lært ikke at generalisere og dømme Sydamerika gennem alt det, vi ser og hører i TV, presse og radio. Det er ikke retfærdigt, for vi ved alt for lidt om, hvad der sker, og hvorfor det sker.

De bedste ønsker om en glædelig jul ønskes alle bogens læsere.

Knud Vorbjerg
elev 1961–62

Til 10-års jubilarene – og lidt om nogle af dem

*Og før jeg ved det, gik et år,
og før jeg ved det, gik der ti.
Jeg syntes, jeg var ung i går,
i dag min ungdom er forbi.*

Johannes Jørgensen

Det er almindeligt at inddele historien i tiårs perioder. Vi taler om tyvernes fredsbestræbelser efter den første verdenskrig, tredivernes kriser, fyrrernes verdensomspændende krige, halvtredsernes tekniske udvikling, tressernes ungdomsoprør. For blot at nævne nogle eksempler. Og nu begynder vi at spørge: hvad vil halvfjerdserne mon bringe?

Et menneskes leveår inddeles ikke på samme måde i tiårs afsnit. Snarere vil man i alt fald for den første levetids vedkommende dele i syvår. De første syv år er barnet mest afhængig af forældrene og hjemmet, de næste syv år er skoleårene, og så kommer ungdomstiden, til man når myndighedsalderen, der indtil for nylig var 21 år. Men derefter holder man op med at tænke i grupper af årgange. Man taler nok om »dem på 30« eller »dem på tres og derover«, og er man i folkepensionistalderen, hører man i de flestes øjne til den gruppe, der under ét betegnes som de gamle. Når I nu tænker tilbage på de ti år, der er gået, siden I var på Egå efterskole, ser I, at de netop falder sammen med tresserne i dette århundrede. Hvordan man engang i fremtiden vil karakterisere dem, vil afhænge af, hvad man finder særlig interessant eller typisk. Månens erobring, pornoens frigivelse, Vietnamkrigen, beatmusikken eller andre af tidens spørgsmål. Jeg ved ikke, hvilken benævnelse man vil hæfte på tresserne om nogle år.

Men de sidste ti år i jeres eget liv ligger det jo også nærmere for os at beskæftige os med, når vi har jer som »jubilarer«. De hilsener, jeg har modtaget fra mange af jer som svar på min henvendelse, fortæller mere eller mindre tydeligt om betydningsfulde oplevelser og begivenheder: arbejde, rejser, uddannelse, livsstilling, indgåelse af ægteskab, forældrelykke, ikke to kan fortælle ens, naturligvis, men gennem det hele får jeg indtryk af, at ungdomstiden ikke uden grund betragtes som det måske vigtigste

afsnit af et menneskes liv. Nu skal I få at vide, hvad jeg kan fortælle ud fra de indkomne breve. Først må jeg dog nævne for dem, der ikke har læst derom i Egåbogen, at Søren Henning Pedersen fra Lystrup døde i 1963 af en bladanforgiftning, og Edgar Pedersen, Gedved, og Erik Hougaard Nielsen, Egå, omkom ved færdselsulykker i februar og oktober 1966.

Knud Thorvald Andersen, Mejlbj, nu: Sivested, 8560 Kolind, arbejder med entreprenørmaskiner. Han blev gift for tre år siden og har en datter på to måneder.

Carsten Andreassen, Såby, 8752 Østbirk. Har været på Askov højskole og Aarhus Akademi. Læser nu medicin.

Erik Bach, Otto Rudsgade 23, nu: Niels Juelsgade 15, 8200 Århus N. Kom i lære som kleinsmed og blev udlært, men gik fra faget og blev chauffør på en fragtrute fra Århus til København og derefter på en turistbus, der kørte herhjemme og i udlandet. Nu har han et mere begrænset arbejdsområde, idet han er vognfører ved Århus Sporveje. Er gift med Grethe Rask Nielsen, der var elev her 1959.

Arne Bloch, Hadbjerg, nu: Søndergade 33, 8370 Hadsten. Har efter soldatertiden arbejdet ved entreprenører og er gravemester ved en entreprenør i Hadsten. Blev gift i 1969 og har en søn.

Thomas Calundan, Hvolbæk, 8660 Skanderborg. Har været på Hadsten højskole og Malling landbrugsskole. Vil åbenbart forlade landbruget, for han er nu elektrikerlærling.

Ejvind Kristensen, Pillemark, nu: S. Bauditzvej 10, 8230 Åbyhøj. Før og efter militærtjenesten, hvor han i halvandet år var ved militærpolitiet, arbejdede han ved landbruget. Men også han har forladt dette erhverv. 1967 blev han ansat ved postvæsenet. Har købt hus i Åbyhøj, er gift og har en datter.

Jens Ove Eriksen, Veng, nu: Drosselvej 5, 8700 Horsens. Gik i lære som maskinsnedker på en møbelfabrik, fik svendebrev i 1966, tog til Haslev for at få realeksamen og adgang til teknikum. Er nu stud. techn. på ingeniørskolen i Horsens.

Jørgen D. Hestbech, Fjordvænget 5, nu: Ydunsvej 14, 7620 Lemvig. Er typograf, har arbejdet i Herning, Holstebro, Kolding og er nu kommet tilbage til sin hjemby, hvor han har købt hus og stiftet familie.

Gunnar Huusmann, Hårby, 8660 Skanderborg. Først landmand, så soldat og derefter arbejde på en svensk maskinstation. På Gerlev idrætshøjskole og Vejlbj landbrugsskole, igen en kort tid ved landbruget, men har forladt det og er for tiden murerlærling.

Frode Juhl Jensen, Liltved, nu: Lindeallé 24, 8963 Auning. Tjente i tre

år hos Tage Bomholt i Egå, prøvede at arbejde som jord- og betonarbejder eller chauffør en sommer, men vendte tilbage til samme gård og var der i tre år til. Landbruget kunne imidlertid ikke fastholde ham. Han kom i tømrerlære hos Ebbe W. Jensen i Egå. Frode blev gift 1967 med Vivi Pallesen, der var elev her 1962. De har nu bygget hus i Auning og har for nylig fået en pige.

Tommy Sønderby Jensen, Tolstrup, nu: Parkvangen 1, 8355 Ny Solbjerg. Efter at have været ved landbruget til 1963 kom han i lære hos A. B. S. i Skanderborg som maskinarbejder, aftjente sin værnepligt ved Jydske Telegrafregiment og arbejder for tiden på Højbjerg Maskinfabrik.

Geert Norring Jørgensen, Risskov, nu: Byvej 33, Selling, 8370 Hadsten. Har været på Vejlbjby landbrugsskole og ved landbruget til maj 1969. Da kom han til postvæsenet, som han er ved nu som postbud. Blev gift i julen 1969 og byggede hus i Selling.

Hans Jørgensen, Frøkjærgård, 8463 Skovby Østj. Har mest været hjemme for at hjælpe sin far, der er blind, med at drive gården, men har også været på Vejlbjby og Hammerum landbrugsskole. Blev gift i juni 1968 med Hanne Winther fra Mjesing. De har en datter og bor i et hus, men det er meningen, at Hans skal overtage gården i år.

Niels Morten Ladefoged, Mullerup, 4200 Slagelse. Bor hjemme og hjælper sin far på gården, men har ellers sit arbejde på en maskinstation.

Hans Peter Laursen, Karlby, 8543 Hornslet. Har været på Ryslinge højskole vinteren 1967–68 og på Viborg gymnastikhøjskole sommeren 1970. Er lastbilchauffør for BP.

Niels Geert Lemming, Svejstrup, nu: Brørupvænget 15, 5200 Odense V. Efter endt læretid som tømrer begyndte han at læse til bygningskonstruktør og blev færdig i 1968. Arbejder nu som arkitekt i et bygningsfirma i Odense (Tectum).

Vagn Mikkelsen, Baskærgård, Voldum, 8900 Randers. Er trofast mod landbruget. Han har været på Vejlbjby landbrugsskole og har arbejde som landbrugsmedhjælper.

Esben Velling Nielsen, O. Hornbæk, 8900 Randers. Holder også fast ved landbruget, som han har været beskæftiget ved hele tiden. Kort efter at Esben kom hjem fra militæret, mistede han sin far og har derfor været hjemme siden. I vinter rejser han til Bygholm landbrugsskole.

Poul Nielsen, Kolby Kås, nu: Langgade 1, 8791 Tranebjerg. Har været på teknisk skole i Nykøbing F. og er nu automekaniker.

Poul Erik Nielsen, Alken, nu: Schrødersvej 12, 8670 Låsby. Har været på teknisk skole og mesterskole. Er tømrersvend og har bygget nyt hus i Låsby for to år siden. Er gift og har to børn.

Svend Børge Olesen, Nr. Vissing, nu: Kløvertofte 54, 2740 Skovlunde. Beskæftiget ved landbruget, til han skulle aftjene sin værnepligt. Var et halvt år i Gaza 1965–66 og et år på Cypem 1966–67, fik derved lejlighed til at komme en tur til Jordan, til Ægypten, Israel, Libanon og til Sudan, Ethiopien og Kenya (på fotosafari). Har så siden 1968 været ansat ved politiet, er for tiden i udrykningstjenesten på Politigården i København, men er normalt på Antonigades politistation. Han har været med til at overvåge en del demonstrationer, f. eks. ved U. S. A.s ambassade og ved verdensbank-kongressen i år. Han skriver: »Den første gang er man ikke særlig glad ved situationen ved sådan en voldelig demonstration, men man bliver hærdet med tiden, dog er brandbomber lige farlige hver gang og et uhyggeligt våben. Så må man også tænke på de lysere og morsommere opgaver, vi kan komme ud for hos politiet; jeg var med til at bære »rødstrømper« ud af en bus, de havde besat en søndag eftermiddag i sommer.«

Kristian Sepstrup Pedersen, Vrinner, nu for tiden: Box 4, Godthåb, Grønland. Han er tømrer og har været på Grønland i 2 år, men det er meningen, at han vil hjem til foråret. Han har købt grund ved Ebeltoft og agter selv at bygge et hus der.

Carl Edvard Rasmussen, Gram, nu: Sdr. Allé 3, 8362 Hørning. Var ved landbruget indtil sommeren 1967 og arbejder nu ved en entreprenør. Har selv bygget hus i Hørning og blev gift i foråret 1970.

Ebbe Rasmussen, Labing, 8462 Harlev. Var på »Brejdablik« i 1964, har taget realeksamen og studentereksamen på et fireårigt aftenkursus fra Århus akademi 1964–68, aftjente så sin værnepligt, der varede to år, og er nu løjtnant af reserven. Har overtaget sin slægtsgård i april i år og har slået sig ned som landmand. Skal dog på Vejlbj landbrugsskole til et 9 måneders kursus fra nvbr. Det er godt, at han ikke får langt hjem til konen.

Knud Kjeldsen Rasmussen, Karlby, for tiden, d. v. s. indtil 31. januar 1971: EL Convento-Almoraima, Castellar De La Frontera, (Cadiz), Spanien. Har arbejdet ved landbruget. Flyversoldat 1964–65, 9 måneder på Vejlbj landbrugsskole 1966–67 med driftlederkursus, 10 måneders landbrugsteknikerkursus på samme skole 1969–70, fra 1. september i år ansat som leder af forsøgsfodring med dansk fremstillet malkekvægfuldfoder i Spanien.

Poul Rasmussen, Røgen Vestergård, nu: Røgen Hedegård, 8472 Sporup. Har været på Bygholm landbrugsskole og købte en gård i 1967, blev gift i 1968 og har en søn.

Søren Ravn, Dråby, meddeler ny adresse: Ndr. Strandvej, 8400 Ebeltoft.

Erling Sørensen, Gylling, nu: Dyssegården 12, 7500 Holstebro. Har prøvet

lidt af hvert. Var i militæret så længe, over 5 år, at han både fik taget en statskontrolleret prøve og kom på Krabbesholm højskole. Har siden været chauffør for et jernstøberi, salgschauffør, arbejdsmand i et tømmerfirma og er nu kranfører ved et entreprenørfirma.

Jens Severin Sørensen, Lemmer Vestergård, 8544 Mørke. Tog på ni måneders landbrugsskoleophold 1965–66, rejste til Sønderjylland og tjente nær Rødding i tre år. I sommeren 1969 var han med et sprøjteselskab rundt i Danmark, Sverige og Tyskland – fra det nordligste Lapland til Tyrol. Købte for et år siden en gård nær ved hjemmet og forpagtede en lille ejendom.

Peter Holme Villadsen, Elev, 8520 Lystrup. Arbejdede hjemme og ude ved landbruget, kom på Gymnastikhøjskolen i Ollerup, militærtjeneste i Odense, derefter tjeneste ved FN's fredsbevarende styrker på Cypren, senere et ophold på Ryslinge højskole, og for tiden er Peter elev på Vejlbjby landbrugsskole.

Tove (Andreasen) Pedersen, Vennebjerg, nu: Futtinggård, 8881 Thorsø. Var på Ryslinge højskole i 1964, blev gift 1965 med en landmand og er, hvad man kalder hjemmegående husmoder.

Anelis (Christensen) Vinther, Begtrup, nu: Thorup, 8420 Knebel. Har bl. a. været sygemedhjælper på Randers sygehus i 2 år. Er gift med en tidligere egåelev, Peter Vinther (1958–59), og har en dreng på 4 år og en pige på 4 måneder.

Margit (Christensen) Nejmman Jensen, Holbæk, nu: Udby, 8950 Ørsted. Udlært ekspeditrice hos købmand, på Vallekilde højskole, gift med landmand 1966, har to drenge på 4 og 1½ år. Margit og hendes mand har en gård på 50 td. l. med 27 malkekøer og henimod 40 grisesøer, hun er desuden deltids ekspeditrice, så tiden går godt, skriver hun.

Inge Gejel Danielsen, Tinning, nu: Tyttebærvej 25, Svejbæk, 8600 Silkeborg. Har været på Herning højskole efteråret 1968 og er for tiden ekspeditrice hos en installatør.

Dorte Fink, Nr. Hostrup, nu: Dr. Margrethesvej 79 A, 8200 Århus N. Har været på Engelsholm håndarbejdsskole og Viborg gymnastikhøjskole. 1967–69 på Social-Pædagogisk Børnehaveseminarium i Århus. Er nu børnehavelærer i Århus.

Elsebeth Gregersen, Feldballe, nu: Arnegårdsvej 3, v. 1, 8230 Abyhøj. Havde arbejde på flere børneinstitutioner, kom på Rønde højskole og tog 1967–69 uddannelse som børneforsorgspædagog af S-linjen på Skovtofte Børneforsorgsseminarium, arbejder nu på Mødre- og spædbørnshjemmet »Bethesda«.

Karin Høy Nielsen, Klostergade 68, nu: Tordenskjoldsgade 24, 8200 Århus

N. Som forberedelse til en økonomauddannelse kom Karin til den kendte Hvidsten kro, hvor hun gennem fru Fiil naturligvis hørte om »Hvidsten-gruppen«. Det glæder mig, at Karin så kunne huske, at jeg har fortalt om den på skolen. Niels Fiil fra Hvidsten kro, der blev henrettet af tyskerne, havde jo været elev på Egå efterskole. Karin er nu økonomaassistent på Århus amtssygehus og er desuden lykkelig gift.

Birgit (Jacobsen) Petersen, Klank, nu: Tørrecentralen Vestjylland, 6950 Ringkøbing. Tjente på forskellige gårde, bl. a. som kokkepige på Ødum forsøgsstation, og kom derefter på Struer husholdningsskole. Gift 1966 med markforvalter Egon Lyhne Petersen og har to drenge.

Gudrun Kjeldsen Jakobsen, Haldum, nu: Sensommervej 30, Skærbæk, 8600 Silkeborg. Begyndte 1964 på aftenkursus på Århus Akademi, samtidig med at hun havde arbejde om dagen. Realeksamen 1966. Troede, at den kunne åbne alle døre, men erfarede, at det ikke var tilfældet. Ville så være socialrådgiver og skulle derfor i så mange miljøer som muligt. Det kom hun, har jeg indtryk af: hos Salling, på en fabrik, sekretæruddannelse på Olympisk kursus, rengøringsassistent på Århus kommunehospital, på ny fabriksarbejde, derefter på HB's dividendekontor og til sidst på et børnehjem for åndssvage. Søgte så ind på socialhøjskolen, men fik afslag. Nu kræves der HF eller studentereksamen! For tiden er Gudrun på Herning højskole. Derefter vil hun søge ind på et HF-kursus i Skive.

Hanne (Jensen) Levring, Nøddager, nu: Louisevej 54 st., 8220 Brabrand. Blev 1964 gift med en bankassistent, der har arbejde i Brabrand. De har en pige på 4 år og en dreng på 3.

Rannveig Jónatansdóttir, Melgerdi 3, nu: Lundarbrekka 4, Kópavogi, Island. Blev gift 1966 og har en dreng på 4 år og en pige på 1 år. Rannveig har talt med to andre af vore islandske elever fra den sommer. De har alle stor lyst til at komme herved til elevmødet. Det vil glæde os meget, hvis I vil gøre alvor af det.

Signe (Grønning Kjeldsen) Jensen, Elkjær, nu: Hem, 9550 Mariager. Har bl. a. været på Todbjerg telefoncentral og i Sverige, hvor hun arbejdede på sygehuset i Trälleborg i to år. Kom hjem og syede på en fabrik i Mariager, blev gift og fik arbejde i en bagerforretning. Er nu hjemmegående husmoder og har en dreng på to år.

Kirsten Kristensen, Brabrand, nu: Læssøgade 18 A 5, 2100 København Ø. Er udlært som blomsterdekoratør. Ophold på Haslev højskole 1968. Rejste til England som au pair pige ved en familie i Nord-London. Gik på skole og tog Lower Cambridge. Hjalp til i en blomsterforretning ved juletid og fik stilling som blomsterdekoratør. Kom hjem til Danmark nu i september og har fået godt arbejde i København.

Mette Bjerring (Mortensen) Bækholm, Brabrand, nu: »Munkgårde«, 5560 Arup Fyn. Uddannet som malersvend i 1966, tildelt Tuborgfondets rejselegat til rejse til Tyskland, Østtyskland, Tjekkoslovakiet, Østrig og Svejts. Derefter på Rønshoved højskole. Er gift og har en lille pige.

Inger Rask (Nielsen) Skovby, Trige, nu: Høgevej 8, 8891 Laurbjerg. Har prøvet at arbejde på cigarfabrik i Slagelse. Blev gift 1968 og har en datter på 1½ år. Inger og hendes mand har købt hus med vaskeri i, så hun går hjemme og passer vaskeriet.

Lis Lund Nielsen, Lundumgård, Lundum, 8700 Horsens. Har bl. a. været i kibbutz i Israel og på Sønderborg idrætshøjskole og Rødding højskole. Er nu på økonomaskole i København og regner med at blive økonomaassistent til maj 1971.

Tove Piltoft (Nielsen) Holm, Ørting, nu: Drammelstrupvej 2, Balle, 8300 Odder. Har været beskæftiget på fritidshjem og haft ophold på Rønshoved højskole og Askov sløjdlærerskole. Er gift med politibetjent Erik Holm og har to små piger.

Aase (Søndergaard Olesen) Thorsager, Mundelstrup, nu: Solsikkevej 5, 8240 Risskov. Kom i lære i en forretning og arbejdede som udlært et år, blev gift 1967 og har to små piger.

Pálina Oswald, Nesveg 8, nu: Hjardarhaga 60, Reykjavik, Island. Skriver, at hun er gift og har to piger på 3 og 5 år.

Elva (Pedersen) Koch, Fuglslev, nu: D 2384 Eggebek, Bachstrasse 8, Tyskland. Var først to år i slagterforretning, blev så udlært som smørrebrødsjomfru på Hotel Vigen i Ebeltoft. Blev gift 1966 med en fra Kiel. Hendes mand er meteorolog, så de har altid godt vejr, skriver Elva. De har to piger på 4 og 2 år og bor på landet i en lille by med 3000 indb. Hun sender hilsen til Lene Sørensen, som hun boede sammen med, og Grønkjær.

Anna Margrethe (Rasmussen) Pedersen, Følle, nu: Hougårdsvej 24, Rodskov, 8541 Skødstrup. Var først hos en damefrisør, så på Grønfeld central og derfra til et vaskeri, hvor hun er endnu som vaskeriassistent. Blev gift 1966 med Orla Gunnar Pedersen. De har købt et ældre hus i Rodskov, som de selv laver helt om. Anna Margrethe er kommet i familie med *Lissi Klessner Sørensen*, som er gift med hendes mands bror.

Tove (Rasmussen) Selch, Høver, nu: Mosevej 3, 9520 Skørping. Var udlært som dameskrædderinde fire år efter skoleopholdet her, blev gift og flyttede til Skørping, hvor hendes mand er formand på et savværk. De har en dreng på 2½ år. Tove har glæde af sin uddannelse, da hun syr for folk og har et aftenskolehold i nabobyen.

Ellen Sejr, Harlev Kirkevej 5, 8462 Harlev J., er kontorist.

Bente Steen, Haurumsvej 43, Langkærparken, Tilst, 8381 Mundelstrup. Da hun kom herfra, fik hun plads hos en lægefamilie i Århus og var der knap et år. Så blev hun klinikelev hos en tandlæge, hvor hun nu er som klinikassistent.

Lene (Sørensen) Simonsen, Hyllested, nu: Kølvej 44, 8500 Grenå. Har været i Ebeltoft, Horsens og på Kaløvig Hvilehjem som husassistent. Gift 1965 med falckredder Arne Simonsen og har en pige på knap fire år.
Inger-Lis (Thomsen) Larsen, Hjørring, nu: Hesthaven, Asdal 9850 Hirtshals. Har bl. a. været 8 mdr. i Skotland og en vinter på Sønderborg idrætshøjskole. Er gift og har det dejligt med at passe mand og to drenge og 700 mink og hvad der ellers er at lave på landet, skriver hun.

Annelise (Udsen) Hansen, Karlby, nu: Gladaxe Møllevvej 103, 2 th., 2860 Søborg. Fik lyst til at arbejde med børn og startede da som elev på Nysted børnehjem i 1964, tog senere på Rødning højskole og begyndte sommeren 1966 på Bagsværd børneforsorgsseminarium. Efter afslutningen der fik hun ansættelse i en vuggestue i Gladsaxe kommune, hvor hun er endnu. Blev gift 1969 og har nylig fået en datter.

Så mange var hilsenerne. For den, der læser dem i sammenhæng, kan de forekomme monotone, men bag hver enkelt er der dog noget særskilt, fordi hver har haft sine oplevelser, og enten brevet var kort eller langt, har jeg taget det som udtryk for tanker, der er gået fra og til dem, der mødte hinanden på elevholdene 1960–61 og 1961. Nu håber jeg, at det også giver ekstra tilskyndelse til at møde op i stor flok til elevmødet i maj 1971. Tak for alle hilsenerne!

Tage Dybkjær

Sent – næsten for sent – hørte vi også fra følgende og kan lige nå at få det med under korrekturlæsningen.

Poul Flemming Hansen, Lystrup, nu: Vordingborgvej 105, 4681 Herfølge. Var først ved landbruget nogle år, men efter ophold på Ry højskole 1966-67 og Lyngby landbrugsskole 1967-68 kom han i arbejde hos en murermester i Køge som jord- og betonarbejder.

Hans Mørup, Ballehøjgård, 8530 Hjortshøj. Har hele tiden været ved landbruget, bortset fra soldatertiden og et ophold på Malling landbrugsskole. Overtog gården derhjemme i 1967 og har desuden forpagtet 20 tdr. land. Blev gift 1968 med en børnehavelærerinde, som har fortsat sit arbejde, så de har begge rigeligt at gøre. Hans sender særlig hilsen til dem,

han var sammen med på Grønkjærs gymnastikhold i årene efter opholdet her. *Karl Pedersen*, Pillemark, nu: Thule Air Base, DCC Box P. 16, 3970 Dundas, Grønland. Først en tid på maskinstation på Samsø. Så soldat ved ingeniørtropperne i Randers. Fra oktober 1969 i Grønland, hvor han arbejder som chauffør.

Inge (Brøsted) Behrmann, Skader, nu: Bakkeallé 15, 8230 Åbyhøj. På Rødding højskole vinteren 1965–66. Gift 1967 med en smed. De har en pige på tre år og en dreng på ét år.

Birthe Christensen, Mejlby, Todbjerg, 8530 Hjortshøj, er for tiden telefonistinde.

Maja (Hansen) Kristoffersen, Skødstrup, nu: Kalhave, 7171 Uldum. Blev gift i 1967 med Henning Kristoffersen, som startede en maskinfabrik, der laver lifter til af- og påmontering af aflæsseaggregater på combivogne. Der er lige erhvervet patent på anordningen. Maja syr modelkjoler for et par firmaer, så hun kender moderne, nogle måneder før de kommer i forretningerne.

Lilly (Lyng) Olesen, Sortkær Hede, nu: Grundtvigsvej 19, Elling, 9900 Frederikshavn. Har for tiden arbejde på en fiskefiletfabrik. Gift 1964 og har en dreng på seks år og en pige på to år.

Generalforsamlingen

De nye vedtægter trådte i kraft d. 1. august 1970, så dette er den første generalforsamling som ungdomshøjskole, og den største begivenhed i det forløbne år må være, at de sidste efterskoleelever tog afsked med skolen.

30. maj. Om aftenen holdt vi en lille sammenkomst for familien Dybkjær og en del af dem, der havde tilknytning til efterskolen. Det var ingen afskedsfest, da Dybkjær fortsætter som timelærer på ungdomshøjskolen. For lærer Jensen's og Vestergård's vedkommende fandt man ikke grundlag for, at de kunne fortsætte her i Egå, men de fortsætter med lærergerningen andre steder.

Da eleverne var vel ude af døren, tog håndværkerne fat på en omfattende reparation og visse forbedringer, så der kunne blive fint til at modtage de første elever på ungdomshøjskolen – elevforeningen hjalp til med møbler til dagligstuen.

Efter den nye tilskudslov er der mulighed for at antage sekretær, og der forlanges, at regnskabet revideres af en statsautoriseret revisor – regnskabet er nu ved at blive tilpasset E. D. B. – så vi har ikke mere brug for den hjælp, vi gennem mange år har fået af regnskabskonsulent Sig Jensen og uddeler Carlsen, der har været regnskabsfører og revisor, men de skal have tak for veludført arbejde og den interesse, de har haft for efterskolen. Den nye tilskudslov har nu virket et år. Grundlaget er, at staten giver et tilskud på 85 pct. af de afholdte udgifter vedrørende undervisningen – inden for et par områder med visse begrænsninger – og der er gode muligheder for at anskaffe hjælpemidler til undervisningen. Det har mange skoler benyttet sig af, så statens udgifter er blevet fordoblede på dette område.

I juni blev en ny skolelov for »de frie skoler« vedtaget i folketinget. Efter denne henregnes ungdomshøjskolerne til højskolerne mod tidligere efterskolerne, og det medfører, at elevernes understøttelsesmuligheder er knap så gode. For os her har det heldigvis ingen betydning haft, medens en anden skole havde flere frameldelser af den grund. Jeg kan i denne forbindelse ikke lade være med at beklage, at der fra nogle af højskolens folk har været forsøgt at tage afgørende afstand fra efterskolerne på grund af adgangen til at tage statskontrollerede prøver. Jeg synes, at det er en nedvurdering af efterskolens ledere og lærere.

Efter et forarbejde i løbet af et par år blev vore byggeplaner fremsendt til ministeriet sidste år før jul, så nu venter vi, at det skal blive vores tur engang. Der er mange lignende ønsker ved andre skoler, men vi vil minde ministeriet om, med visse mellemrum, at vi gerne vil i gang med det første af udvidelsen. Vi glæder os over, at ungdomshøjskolen har fået en god start med fuldt hus og et godt elevhold, og vi må nok have lov at håbe, at det må være retningsgivende for fremtiden. Der skal lyde en tak til vort nye forstanderpar og lærerne for den indsats, der er ydet under forberedelserne og starten af det nye kursus, og ligeledes tak til Dybkjær's for forståelse for den forandring, den nye skoleform medførte.

Frede Bak

Forskelligt

Elevmødet afholdes den 2. maj 1971

Program vil senere blive udsendt til elevforeningens medlemmer. Kl. 12 samles jubilarene på skolen til middag. Dertil indbydes skolens 10 års, 25 års og 40 års jubilarer, som vi håber vil møde op i stort tal, altså elever fra vinteren 1960–61, sommeren 1961, vinteren 1945–46, sommeren 1946, vinteren 1930–31 og sommeren 1931. Fra kl. 14.30 fortsætter mødet og er da beregnet for alle tidligere elever fra Egå efterskole og ungdomshøjskole.

Egånålen

Nål af sølv kan købes på skolen eller fås tilsendt, hvis betaling indsendes forud til girokonto 3 92 68, Egå ungdomshøjskole, 8250 Egå. Den koster kun 4 kr., porto 60 øre.

Adresseændringer

Hvis der er tale om ny adresse, der ventes at gælde mere end et år, bedes den meddelt til: Egå ungdomshøjskole, 8250 Egå.

Skolens kursusterminer

Skolen har kurser af 20 ugers varighed i perioderne januar-maj og august-december. Ungdomshøjskolen er en folkehøjskole, der specielt har tilrettelagt sine kurser for unge mellem 17 og 19 år og for de 16-årige, der har modtaget 10 års undervisning. Skolens brochure udleveres ved henvendelse til skolen. Tlf. (06) 22 01 26 kan benyttes.

Efterlysning

Egåbogen årgang 1945, 1942, 1940 og 1937 savnes i skolens bibliotek. Hvem vil hjælpe os med at gøre samlingen komplet?

Bestyrelsen for den selvejende institution Egå ungdomshøjskole

Frede Bak, Rodskov, 8541 Skødstrup (formand).
Peter Dethlefsen, Rosenvangsallé 73, 8000 Århus C.
Bjørn Dybkjær, Drosselvænget 5, 5653 Nr. Lyndelse.
Ester Kvist-Andersen, Ø. Møllevvej 11, Trige, 8200 Århus N.
Lis Mogensen, Skjørring, 8544 Mørke.
Knud Sørensen, Åstrup, 8541 Skødstrup.
Jes Thomsen, Bynksminde, Skæring, 8250 Egå.

Elevforeningens bestyrelse

Karen Klinge Andersen, Rosenhøjvej 18, Ugelbølle, 8544 Mørke.
Frede Bak, Rodskov, 8541 Skødstrup.
Lisbeth Bøjen Jensen, Mejlby, 8530 Hjortshøj.
Knud Vorbjerg Nielsen, Korssiggård, 8560 Kolind.
Anders Kjeldsen Rasmussen, Eghøjvej 28, 8250 Egå.
Henning Vestergård, Ilbjerg, 7870 Roslev.
Kirsten Brandstrup Sørensen, Åstrup, 8541 Skødstrup (formand).
For sidste elevhold: Karsten Palmelund, Egeshus, Lundumvej 2, Egebjerg,
8700 Horsens.
Sekretær og kasserer: Jes Thomsen, Bynksminde, Skæring, 8250 Egå.
Elevforeningens girokonto: 3 52 97 Egå elevforening, 8250 Egå.

Elevforeningens regnskab 1969-70

Indtægt:

Kassebeholdning 11. maj 1969	9316,06 kr.
Billetsalg ved elevmøde	675,00 -
Salg af egånåle	136,00 -
Medlemsbidrag	9710,00 -
Gaver til foreningen	116,00 -
Indvundne renter	143,57 -
Forkert gireret (Dybkjærs konto)	1625,00 -
	<hr/>
Balance	21721,63 kr.

Udgift:

Elevmøde	842,40 kr.
Elevunderstøttelse	36,20 -
Blanketter og konvolutter	371,48 -
Porto	2714,50 -
Egåbogen	5852,81 -
Forkert gireret tilbagebetalt	1625,00 -
	<hr/>
I alt	11442,39 kr.
Kassebeholdning 11. maj 1970	10279,24 -
	<hr/>
Balance	21721,63 kr.

Bynksminde, den 9. maj 1970.

Jes Thomsen

Regnskabet er revideret, og alt er fundet i orden.

Egå, den 10. maj 1970.

Arne Vestergård

Ellen Larsen

Egåfondets regnskab 1969-70

Indtægt:

Kassebeholdning den 10. maj 1969	2888,98 kr.
Renter fra sparekassen	195,55 -
Renter af obligation	40,00 -
	<hr/>
Balance	3124,53 kr.

Udgift:

Kassebeholdning den 9. maj 1970	3124,53 kr.
	<hr/>
Balance	3124,53 kr.

Formue:

Sparekassebog	3124,53 kr.
Obligation	1000,00 -
	<hr/>
I alt	4124,53 kr.

Bynksminde, den 9. maj 1970.

Jes Thomsen

Regnskabet er eftersat, og alt er i orden.

Egå, den 10. maj 1970.

Arne Vestergård

Ellen Larsen

Elevfortegnelse

Fra august 1969

Til maj 1970:

Esther Adelholm, Solnavej 84, st. v., 2860 Søborg.
Bente Kirstine Helene Andersen, Oddervej 251, 8220 Mårslet.
Jørgen Andersen, Damager 11, 8362 Hørning.
Maj-Britt Bengtson, Læssøesgade 9, 2, 2200 København N.
Ann Bonhjem, Gammelstrup, 8740 Brædstrup.
Henning Bruun, Einarsvej 63, 2800 Lyngby.
Marianne Carlsen, Vilstrupvej 120, 6100 Haderslev.
Birgit Dalgaard Christensen, Værumvej 33, 8370 Hadsten.
Niels Jørgen Ilkjær Christensen, Soldugvej 23, 2770 Kastrup.
Carsten Claus Christiansen, Ulsevej 76, 2650 Hvidovre.
Ejvind Filbert, Bevtoftgade 4, 1736 København V.
Ingrid Forskov, Sletterhagevej 27, 1, 8240 Risskov.
Lars Frandsen, Aasen 8, 2880 Bagsværd.
Svend Otto Frederiksen, Hedemarksvej 36, 3, 2620 Albertslund.
Lisbeth Wirenfeldt Galle, Bispeparken 21, st., 2400 København NV.
Flemming Hald, Husumvej 99, st., tv., 2700 Brønshøj.
Leif Skødt Hansen, Havnevej 132 C, Aagaarden, 8500 Grenå.
Erik Holm, Silkeborgvej 286, 8230 Aabyhøj.
Peter Quistgaard Holten-Nielsen, Strandboulevarden 73, 4, 2100
København Ø.
Peter Hviid, Rugvænget 65, 1., th., 2750 Ballerup.
Kirsten Høegh, Kærby, 8560 Kolind.
Leif Bjarne Haak, Allegade 49, 4690 Haslev.
Michael Jacobsen, Nordmarksvej 7 D, 2770 Kastrup.
Brian Egon Jensen, Ledøje Bygade 5, 2750 Ballerup.
Carsten Thybo Jensen, Fuglevænget 31, st., th., 8500 Grenå.
Claus-Christian Bødker Jensen, Blegerstræde 3, 2791 Dragør.
Erik Jensen, Rørbækvej 8, Grundfør, 8382 Hinnerup.
Erik Søgaard Jensen, Hopolden, 4330 Hvalsø.
Karen Marie Egede Jensen, 8791 Tranebjerg, Samsø.
Winnie Jensen, Ryparken 60, 2. th., 2100 København Ø.
Bjarne Johannesen, Pedersmindevej 17, Trige, 8200 Århus N.
Sonja Johansen, Rosenvej 2, Kysing Næs, 8300 Odder.
Bente Elisabeth Juel, Klintebjerg Skolehjem, 5450 Otterup.

Allan Kongsbirk Juhl, Ole Jørgensgade 4, st., 2200 København N.
Inger Lundgaard Kande, Funder Bakker 43, 8600 Silkeborg.
Jens Ole Nørgaard Kristiansen, Grenåvej 74, Løgten, 8541 Skødstrup.
Jane Holmgren Larsen, Willemoesvej, 4583 Sjællands Odde.
Jens Holmgren Larsen, Willemoesvej, 4583 Sjællands Odde.
Per-Ole Marconi Ludvigsen, Nordrupvej 63, 2700 Brønshøj.
René Marsengo, Mørkhøjvej 140, 2 A, 2730 Herlev.
Troels Marstrand, Seminarieparken 7, 4300 Holbæk.
Jens Kristian Martinsson, Havnevej 134 D 1., 8500 Grenå.
Jane Sested Mogensen, Nørregade 24, 8464 Galten.
Hans Andreas Munck, St. Grammegaard, 3720 Aakirkeby.
Else Margrethe Nielsen, Elmehøj, Følle, 8410 Rønde.
Hanne Mariager Nielsen, Galstergade 1, 9400 Nr. Sundby.
Keld Wildau Nielsen, Søren Frichsvej 85, st., 8230 Aabyhøj.
Lisa Høgh Nielsen, Teestrup, 4690 Haslev.
Niels Peter Overgaard Nielsen, Hovedgaden 2, Snejbjerg, 7400 Herning.
Jane Irene Obbekjær, Kirkevej 15, 8680 Ry.
Jan Olsen, Strandbyparken 19, 1., v., 2650 Hvidovre.
Karsten Palmelund, Egeshus, Egebjerg, 8700 Horsens.
Elisabeth Rasch, Madvigsalle 14., 2. th., 1829 København V.
Jytte Rasmussen, Langelandsgade 54, 8. tv., 8000 Århus C.
Preben Simonsen, Hvidovre Torv 12, st., 2650 Hvidovre.
Niels Sjørup, Jeppe Aakjærsvej 8, 8500 Grenå.
Birgit Sørensen, Mosevej 70, 8772 Ørting.
René Tonny Sørensen, Kridthøjvænget 79, 1., th., 8270 Højbjerg.
Bjarne Peter Thomassen, Nimtofte, 8581 Nimtofte.

Til december 1969:

Poul Bager, Skolevej 8, 8964 Pindstrup.
Bent Christiansen, Vilh. Bergsøesvej 7, 8210 Århus V.
Birthe Merete Fisker, »Spangegaard«, Skuderløse, 4690 Haslev.
Per Henriksen, Haspegaardsvej 9, 2880 Bagsværd.
Allan Keller, Kong Georgsvej 62, 2000 København F.
Hanne Elisabeth Madsen, Bymandsvej 32, 8200 Århus N.
Jane Nielsen, Per Kjalsvej 34, 8520 Lystrup.
Jannie Bindslev Petersen, Norgaardsvej 4 E, st., 2800 Lyngby.
Lone Petersen, Mads Holmsvej 47 E, 2, 3000 Helsingør.
Hanne Sørensen, Johan Wilmannsvej 7, 2800 Lyngby.
Søren Peter Sørensen, Boeslum, 8400 Ebeltoft.

Egon Bjørn Thorup, Durosvej 15, 2800 Lyngby.
Mogens Aaboe Torbensen, J. Baggesensvej 14, 7000 Fredericia.

Fra januar 1970

Niels Aksel Andersen, Hvolbæk, 8660 Skanderborg.
Anita Christensen, Frederik d. 7. Gade 19, 2. tv., 2100 København N.
Lise Falsing, Sigridsvej 7, 8220 Brabrand.
Birthe Hülle, Højskolebakken 17, 7171 Uldum.
Jens Høj, Holme, 8400 Ebeltoft.
Bodil Lind Jensen, Aasumvej 136, 2. tv., 5000 Odense.
Inga Margrethe Jensen, Toftelund, 8570 Trustrup.
Aksel Lindegaard Knudsen, Ved Elthaus 7, 2. th., 2900 Hellerup.
Pia Knudsen, Havnevej 2, Jyllinge, 4000 Roskilde.
Poul Michelsen, Stakledet 20, 1. tv., 2500 Valby.
Lars Jakob Øster Mortensen, Tønnesminde, 8793 Brundby.
Karin Nielsen, Thurøvej 10, st., 2000 København F.
Connie Schultze, Musvågevej 4, 8210 Århus V.
Ivan Sindbæk, Morelvej 17, 9000 Ålborg.
Poul Stæhr, Karlby, 8543 Hornslet.
Hanne Sørensen, se adresse ovenfor.
Egon Bjørn Thorup, se adresse ovenfor.

Kursister på ungdomshøjskolen

Fra august 1970

Anna Marie Møller Andersen, Skivevej 95, Måbjerg, 7500 Holstebro.
Birgitte Andersen, Kulsviervej 85 A, st. th., 2800 Lyngby.
Dorthe E. S. Andersen, Carstens allé 19, 6700 Esbjerg.
Lola Andersen, Peder Skramsgade 10, 6700 Esbjerg.
Susanne Bjerregaard, Barfredsvej 79, 9900 Frederikshavn.
Anette Bredstrup, Lundtofteparken 86, 1. tv., 2800 Lyngby.
Lene Bülow, Vibevej 3, 6100 Haderslev.
Anna M. Christensen, Viet, 4970 Rødby.
Britta Friis, Peter Fabersvej 11, 1., 8210 Århus V.
Anne Marie Halkier, Snebærvænget 31, 2830 Virum.
Grethe Kirsten Hansen, Kammergave, 4190 Munke-Bjergby.
Ingelise Hansen, Rosenvænget 5, 4220 Korsør.
Randi Hansen, Jernbanevej 2, 4500 Nykøbing Sj.
Dorrit Haas, Elsebethvej 3, 5270 Næsby.
Birgitte Jacobsen, Oxholmshvile, 8732 Hovedgård.
Signe Jannerup, Hasselvej 3, Frederiksberg, 4180 Sorø.
Karen Bjerre Jensen, Næsset 17 A, 8700 Horsens.
Margit Kildsgård Jensen, Valdemarsvej 49, 3., 7400 Herning.
Rigmor Jensen, Iller, 8643 Ans.
Else Sander Jørgensen, Fruestræde 13, 5700 Svendborg.
Ellen Guldhammer Kjærgaard, Vestre Ringvej 35, Lysbro, 8600 Silkeborg.
Inger Nagstrup Knudsen, Nr. Nagstrup, Idom, 7500 Holstebro.
Linda Blitz Kristoffersen, Baunevej 3, 5991 Thurø.
Inge Kaae, Vestergade 11, 8643 Ans.
Kirsten Schandorff Larsen, Hjelmsbjerggård, Østrup, 4350 Ugerløse.
Lene Lauritsen, Prs. Charlottesgade 18, 1. tv., 2200 København N.
Runa Fogtmann Laursen, Grundtvigsvej 33, 7400 Herning.
Inger Grethe Milsgaard, Vium-Hvam fællesskole, 8620 Kjellerup.
Karen Thorning Nielsen, Skovridergårdsvej 7, 2830 Virum.
Birthe Olsen, Tranekærparken 37, 8240 Risskov.
Lisbeth Frøslev Pedersen, Lerbjergvej 8, 2750 Ballerup.
Marianne Petersen, Frederikssundsvej 390, 2. th., 2700 Brønshøj.
Annette Rasmussen, Rødovrevej 331 D, 1. th., 2610 Rødovre.
Bodil Reimer, Dalgasgade 17 B, 7400 Herning.

Eva Sigvartsen, Dronningensgade 55, 1., 1420 København K.
Jytte Slorup, Abbetved, 4320 Lejre.
Susanne Wested, Vejleby, 4981 Vester Tirsted.
Ingeborg Vester-Petersen, Bjellerup Ladegård, 8900 Randers.
Steffen Andreasen, Grundtvigsvej 30, 7400 Herning.
Svend-Erik Christensen, Ejbyvej 124, 2610 Rødovre.
Jens Holland Flarup, Ølst, 8900 Randers.
Ove Hansen, Berners Vænge 17, st. tv., 2650 Hvidovre.
Klaus Harste, Gylfesvej 3, 8800 Viborg.
Flemming Midtgård Jakobsen, Søvejen 57, 1. tv., 3000 Helsingør.
Dan Jensen, Attrup, Skovsgård, 9460 Brovst.
Peer Jensen, Algade 35, 4220 Korsør.
Peter Rhode Jensen, Gl. Kongevej 69, 6200 Åbenrå.
Niels Jørgen Klange, Rosenvænget 9, 7600 Struer.
Steen Kristensen, Kærmindevej 21, 7400 Herning.
Michael Kuttner, Grønnevej 249, 3., 2830 Virum.
Henrik Markamp, Fortevej 89, 2610 Rødovre.
Bent Mogensen, Århusvej 22, 8300 Odder.
Erik Steen Nielsen, Ølbyvej 64, 2., 7600 Struer.
Knud Rabølle Nielsen, Sdr. Åby, 5592 Ejby.
Søren Møller Nielsen, Amagerbrogade 142, 2., 2300 København S.
Kim Olsen, Grevsensgade 17, 4220 Korsør.
Poul Erik Petersen, Mejerivej 12, 8300 Odder.
Henrik Steffensen, Anneksgården, 3500 Kirke Værløse.